

Infinergies Finland Oy

Karppilantie 20
90450 Kempele

Korteperän tuulivoimahanke, Haapajärvi

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä Haapajärven Korteperän tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen tekemä perusteltu johtopäätös hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista ja se on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki) nojalla. Perustellun päätelmän alkuosa sisältää yhteysviranomaisen tulkinnan arviointiselostuksessa esitettyjen vaikutusarviointien sekä niiden pohjaksi laadittujen selvitysten riittävydestä ja laadusta, huomioiden epävarmuudet sekä hankkeesta vastaavan käytössä ollut asiantuntemus. Lisäksi yhteysviranomainen antaa ohjeita hankkeen jatkosuunnitteluun.

1 HANKETIEDOT

1.1 Hankkeen nimi ja sijainti

Korteperän tuulivoimahanke, Haapajärvi

1.2 Hankkeesta vastaava ja hankkeen YVA-konsultti

Infinergies Finland Oy, yhteyshenkilönä Riina Salminen

YVA-konsultti: Sweco Finland Oy, yhteyshenkilönä Timo Korkalainen

1.3 Yhteysviranomainen

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus).

1.4 Kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Korteperän hankealue sijaitsee noin 5 kilometriä Haapajärven keskustan koillispuolella, olemassa olevien Sauvinmäen, Ristiniityn ja Välikankaan tuulivoimapuistojen välisellä alueella. Hankealueen pinta-ala on noin 1700 hehtaaria ja koostuu metsätalouskäytössä olevasta maasta. Hankealueelle suunnitellaan 11–18 tuulivoimalaa. Suunniteltujen voimaloiden yksikköteho on enintään 10 MW. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 metriä.

YVA-menettelyssä tarkastellut vaihtoehdotTuulivoima

Vaihtoehto 0 (VE0): Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto 1 (VE1): Korteperän alueelle toteutetaan 18 tuulivoimalan hanke.

Vaihtoehto 2 (VE2): Korteperän alueelle toteutetaan 11 tuulivoimalan hanke.

Sähkönsiirto

Hankkeen sähkönsiirron toteuttamista tutkitaan sekä maakaapeleina että 110 kV:n ilmajohtona. Sähkönsiirron osalta tutkitaan seuraavia reittivaihtoehtoja:

Vaihtoehto 0 (SVE0): Hanketta ja sen sähkönsiirtoa ei toteuteta.

Vaihtoehto SVE A: Ilmajohto (110 kV) tai maakaapeli hankealueen luoteisnurkasta länteen. Voimajohto kiinnitetään samoihin pylväisiin hankealueen pohjoispuolelle, välille Hautakangas–Haapajärven Pysäysperän sähköasema, suunnitellun uuden 400 + 110 kV voimajohdon kanssa. Tälle voimajohdolle tehdään omaa YVA-menettelyä. Lopullinen liityntäpiste on Haapajärven Pysäysperän sähköasema. Korteperän hanketta varten rakennettavan voimajohdon pituus on 714 metriä. Liityntään tulee maakaapelin tapauksessa sähköasema.

Vaihtoehto SVE B: Maakaapeli hankealueen länsilaidalta länteen, pääasiassa olemassa olevia teitä pitkin. Liityntäpiste on Haapajärven Pysäysperän sähköasemalla. Tätä hanketta varten rakennettavan maakaapelin pituus on 8 223 metriä.

Vaihtoehto SVE D: Ilmajohto (110 kV) tai maakaapeli hankealueen etelälaidalta etelään. Voimajohto kiinnitetään samoihin pylväisiin Elenian Haapajärvi–Ruotanen 110 kV voimajohtoon välillä Pyhäjärvi–Haapajärvi. Tätä hanketta varten rakennettavan uuden voimajohdon pituus on 5 269 metriä. Linjan päähän tulee maakaapelin tapauksessa sähköasema.

2 YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Hankkeesta vastaava Infinergies Finland Oy on saattanut hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) vireille toimittamalla ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle 15.6.2023. Hankkeen YVA-menettelyn tarve määräytyy suoraan YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e perusteella. Arviointiohjelma oli nähtävillä 16.8.2023–14.9.2023 ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 13.10.2023.

Hankkeesta vastaava on toimittanut 12.12.2024 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) sen käsittelyä ja perustellun päätelmän antamista varten. Nyt yhteysviranomainen antaa arviointiselostuksesta perustellun päätelmänsä.

3 ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olostä sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 22.1.2025 -21.3.2025. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/korteperantuulivoimaYVA. Kuulutus on lähetetty Haapajärven kaupungille julkaistavaksi sen verkkosivuilla. Lisäksi arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olostä sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Kaleva- ja Nivala-lehdissä sekä Topikki-verkkajulkaisussa 22.-23.1.2025 ja Maanselän Extrassa 10.2.2025.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa seuraavissa paikoissa: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Oulu, Haapajärven kaupungintalo ja Haapajärven kirjasto, Pyhäjärven kaupungintalo ja kirjasto, Kärsämäen kunnantöimistö ja kirjasto.

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus Haapajärven kaupungintalon valtuustosalissa 25.2.2025 klo 17.00–19.00. Tilaisuuteen oli myös etäosallistumismahdollisuus (Teams). Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä 32 sekä etäyhteydellä 10 osallistujaa. Tilaisuuden keskusteluissa esiin nousseita aiheita olivat mm. sähkönsiirron optimointi sekä ratkaisuaikataulu, maisemavaikutusten havainnollistaminen ja tarve esiteltujen mallinnuskuvien lisäksi Koposperän kylän suunnasta, metsien pirstoutuminen erityisesti lintujen elinolosuhteiden kannalta, hankkeiden yhteisvaikutusten huomioiminen, metsästyksen ja muun virkistyskäytön huomioiminen, maakaapeloinnin tekniset riskitekijät yksityisteiden kohdalla, sekä ilmajohdon vaatimien alueiden korvauserusteet.

4 ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta vaikutusalueen kunnilta, keskeisiltä viranomaisilta ja muilta asianomaisilta tahoilta sekä tunnistamiltaan sidosryhmiltä, joita asia todennäköisesti koskee.

Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 12 lausuntoa ja 2 mielipidettä.

Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan kootusti hankkeen ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/korteperantuulivoimaYVA. julkaistussa perustellun päätelmän liitteessä 1. Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu lausuntojen alussa olleet hanketietojen esittelyt, henkilötiedoiksi katsotut tiedot sekä mahdolliset julkisuuslain (JulkL 24§) mukaisesti salassapidettävät tiedot.

Seuraavassa on yhteysviranomaisen tiivistämän kuulemispalautteen keskeinen sisältö.

Lausunnot

Cinia Oy ei vastusta hanketta, mutta pyytää huomioimaan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Toteutuneen tuulivoimapuiston vaikutusalueelle ei voida jatkossa rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Fingrid ei lausu hankeaineistosta, mutta muistuttaa, että Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto.

Haapajärven kaupunki, tekninen lautakunta muistuttaa negatiivisten vaikutusten rajaamiskeinona voimaloiden koon, määrän ja sijoittelun säätämistä. Lammirämeen luonnonsuojelualueeseen ja hankealueen tervahautojen huomioimiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Sähkönsiirron ratkaisuksi suositellaan maakaapelointia.

Haapajärven kaupunki, ympäristöpalvelut edellyttää välkevaikutusten hallintaa ja siihen liittyvää seurantaohjelmaa, mikäli VE1 hankevaihtoehto toteutuu. Muistuttaa myös ojitusilmoituksesta ja yhteisvaikutuksista sekä sähkönsiirron haitattomimman vaihtoehdon valinnasta.

Ilmatieteen laitos toistaa hankkeen ohjelmavaiheessa lausutun huolensa tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksen aiheuttamasta häiriökaiusta ja tulevasta vaikutuksesta alueen sääntutkimittausten saatavuuteen.

Luonnonvarakeskus Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna, mikä tekee tuloksesta epävarman. Tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Voimaloiden etäisyyttä soitimiin Luke pitää riittämättömänä. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Luke näkee, että tarkastellun lajiston osalta vaikutuksista tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto muistuttaa lainvoimaisista ja valmisteilla olevasta maakuntakaavasta, ja ettei tuulivoimaosayleiskaava saa olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista. Vaihtoehdon VE2 voimaloista noin kahdeksan sijoittuu maakuntakaavan tv-1 alueelle ja kolme voimalaa rajauksen ulkopuolelle. Huomiota kiinnitetään TUULI-hankkeen tuulivoiman sijainninohjausmalliin, Natura-riskiselvitykseen ja maisemavaikutuksiin. Sähkönsiirron osalta huomautetaan maakuntakaavaprosessin aikana tarkentuneesta voimajohtolinjausten ja sähköasemien sijoittamisen ohjaustarpeesta. Lopuksi tähdennetään mm. hankealueen itäosan tärkeyttä osana ekologista verkostoa.

Pohjois-Pohjanmaan museo lausuu arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta. Vuoden 2023 arkeologista inventointia pidetään riittävänä. Lausunto huomauttaa alueen muinaismuistolistauksen puutteista ja sijaintimerkintöjen

heikosta luettavuudesta sähkönsiirtolinjausten karttakuvassa. Vaikutusten minimoimiseksi muistutetaan hyvistä merkinnöistä ja käytännöistä.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos aikoo antaa tuulivoimaloiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät tarkemmat lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa.

Suomen Erillisverkot Oy toteaa, ettei hankkeella ole vaikutusta yhtiön Verkkoperaattoripalvelut -liiketoimintaan.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjois-Pohjanmaan piiri ei pidä hankevaihtoehtoa VE1 toteuttamiskelpoisena ja toteaa vaihtoehdon VE 2 olevan selvästi parempi vaihtoehto perusteena suurempi etäisyys Ahveroisen kosteikkoalueeseen ja Lamminrämeen suojelualueeseen. Pienempi hankevaihtoehto todetaan paremmaksi myös metsäpeuralle suotuisan suolin ympäristön säilyttämisen kannalta. Lisäksi muistutetaan alueen linnusto- ja virkistysarvoista ja huomautetaan, että hankkeella tulisi mittakaavansa puolesta olla suunnitelma aiheutetun luontokadon kompensoinnista.

Säteilyturvakeskus STUK ilmoitti, ettei ole lausuttavaa

Mielipiteet

Mielipide 1 esittää huolenaiheen hankealueen metsätiaisista ja tervapääskyistä ja lintujen elinympäristöjen pirstoutumisesta alueen lukuisten tuulivoimahankkeiden seurauksena. Täten vaihtoehto VE 2 olisi lintujen kannalta parempi.

Mielipide 2 toteaa Haapajärven kylien tulevan tuulivoimaloiden ympäröimiksi ja maisema-arvojen heikkenemisestä. Metsäalueiden pirstoutuminen vähentää voimakkaasti myös virkistysarvoja, esimerkkinä maastopyöräreitti. Lisäksi huomautetaan lepakon ja kanahaukan esiintymisestä Pykälön metsissä. Yhteisvaikutuksia pidetään liian mittavina sekä asukkaille että luonnolle. Ainoa hyväksyttävä vaihtoehto on VE0.

5 ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Yhteysviranomainen on tarkistanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun ja toteaa arviointiselostuksen oleellisilta osin täyttävän YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään pääosin riittävä konsultin asiantuntemus arviointien suorittamiseen ja arviointiselostuksen laatimiseen.

Arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman sekä olennaisilta osiltaan myös yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon (POPELY/137/2022, 8.5.2023)

pohjalta. Poikkeamat lausunnon huomioimisesta on esitelty vaikutustyypeittäin edempänä.

Selostuksessa on pyritty arvioimaan hankkeen ja sen eri vaihtoehtojen ennakoitavissa olevat ympäristövaikutukset. Sähkönsiirtovaihtoehtojen vaikutusten tunnistamisessa ja arvioinneissa esiintyy suurempia puutteita.

Arviointiselostuksesta saadun palautteen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun yhteydessä on noussut esille epävarmuustekijöitä ja tietopuutteita, jotka ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, että niitä voidaan korjata, täydentää sekä arvioida tarkemmin hankkeen jatkosuunnittelussa ennen kaavaehdotusta. Arviointiselostusvaiheessa laadittujen arviointien pohjalta yhteysviranomaisen on kuitenkin ollut mahdollista muodostaa riittävä kokonaiskäsitys hankkeesta ja nyt tarkasteltujen hankevaihtoehtojen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa esitetyt arviot hankkeen ja tarkasteltujen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista (ml. sähkönsiirto) sisältävät joiltain osin epävarmuuksia etenkin meluvaikutusten, petolintuvaikutusten ja maisemavaikutusten osalta ja näitä on tarpeen tarkentaa tai täydentää hankkeen kaavaehdotusvaiheeseen. Osa todetuista vaikutuksista on sellaisia, että ne vaativat hankkeen kaavoituksen etenemiseen valittavan vaihtoehdon muokkaamista.

Yhteysviranomaisen perustellun päätelmän koostamiseen sekä arviointien ja selvitysten riittävyyden ja laadun tarkistamiseen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa ovat osallistuneet seuraavat asiantuntijat:

Vesitalousasiantuntija (YTM) Malla Kukkonen, alueidenkäytönasiantuntija (arkkitehti) Touko Linjama, ylitarkastaja (FT, ekologia) Veli-Matti Kangas, ylitarkastaja, (FM, geologia) Elisa Kyllönen, ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija (DI, energiatekniikka) Sanna Moilanen, ylitarkastaja (FM, biologia) Antje Neumann, ympäristöasiantuntija (FM, biologia) Aino Niemi, asiantuntija (HTL) Jarkko Pietilä, ylitarkastaja (DI, ympäristötekniikka) Heli Törrtö sekä liikennejärjestelmäasiantuntija (FM, maantiede) Emma Salo.

Yhteysviranomainen tuo esille arvioinnin riittävyyden ja laadun sekä eräiden puutteiden ja epävarmuuksien osalta seuraavaa:

5.1 YVA-menettelyn kuvaus

Tuulivoimahankkeen ja sen sähkönsiirtovaihtoehtojen YVA-menettelyä, siinä tapahtuvaa osallistamista sekä aikatauluja on kuvattu riittävästi arviointiselostuksessa.

5.2 Arvioinnin laatijoiden pätevyys

Selostuksessa on esitetty YVA-lain 33 §:ssä edellytetyt tiedot arvioinnin laatijoiden pätevyydestä. Arviointiselostuksessa on esitetty YVA-työryhmän henkilöt koulutuksineen ja kokemusvuosineen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytettävissään pääosin riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arvioinnin ja niiden taustalla olevien selvitysten toteuttamiseen.

5.3 Yhteysviranomaisen ohjelmalausunnon huomioiminen

Arviointiselostuksessa on YVA-asetuksen edellytyksen mukaisesti esitetty yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon huomioon ottaminen selkeästi taulukkomuodossa. Kunkin vaikutustyyppin kohdalla on vastattu, miten lausunnon seikat on huomioitu, tai missä selostuksen osassa ne on esitetty. Joitakin puutteita lausunnon huomioimisesta on nostettu tarkemmin esiin tämän perustellun päätelmän eri vaikutusosioiden yhteydessä.

5.4 Hankkeen kuvaus ja tarkastellut vaihtoehdot

Hankkeen tekninen kuvaus ja vaihtoehtojen esittely ovat pääosin selkeitä ja riittäviä. Arviointiselostuksessa esitetään nollavaihtoehdon lisäksi kaksi toteuttamisvaihtoehtoa: 18 voimalan hanke (VE1), tai 11 voimalan hanke (VE2). Vaihtoehdon VE1 voimalasijoittelussa on huomioitu YVA-ohjelmasta saatu viranomaispalaute sekä ulkoisen lausuntopalautteen mielipiteitä. Vaihtoehdon VE2 tuulivoimaloiden lukumäärää on vähennetty hankkeen ohjelmavaiheesta kolmella ja siten saatu se noudattamaan voimassa olevaa maakuntakaavaa. Lisäksi tunnistettuja vaikutuksia luontoarvoihin on pyritty huomioimaan pienemmän kokoluokan VE2-vaihtoehdossa. Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkasteltujen hankevaihtoehtojen ero voimalamäärässä on riittävä. Arviointiselostuksessa on asianmukaisesti esitetty sekä voimalasijaintien että tarkasteltujen sähkönsiirtovaihtoehtojen erot ohjelmavaiheeseen verrattuna.

Sähkönsiirrolle on tarkasteltu nollavaihtoehdon lisäksi kolmea vaihtoehtoa. Vaihtoehtoon SVE A sisältyisi 110 kV ilmajohto tai maakaapeli hankealueelta länteen Pysäysperän sähköasemalle. Ilmajohtovaihtoehdossa SVE A sijoittuisi samoihin pylväisiin hankealueen pohjoispuolelle suunnitellun ja erillisessä YVA-menettelyssä olevan Hautakankaan 400 + 110 kV voimajohtojen kanssa. Tässä tapauksessa Korteperän hanketta varten rakennettavan voimajohtojen pituus olisi noin 700 metriä. Vaihtoehdoissa SVE B olisi 8,2 km maakaapeli Pysäysperän sähköasemalle ja SVE D 5,3 km ilmajohto tai maakaapeli hankealueelta etelään ja ilmajohtona voimajohto kiinnitettäisiin samoihin pylväisiin Elenian Haapajärvi-Ruotanen 110 kV voimajohtoon välillä Pyhäjärvi–Haapajärvi.

Yhteysviranomaisen tuo esille, että YVA-menettelyn tarkoituksen mukaisesti menettelyn aikana ja arviointien kuluessa voimaloiden määrän ja sijaintivaihtoehtojen sekä sähkönsiirron reittisuunnittelun tuleekin muuttua ja parempia sijoitusratkaisuja tai reitin tarkennuksia syntyä, mikäli vaikutuksia voidaan vähentää eri laajuudella, sijainneilla ja reittivalinnoilla.

Yhteysviranomaisen toteaa hyväksi, että hankesuunnittelu on YVA-menettelyn aikana edennyt kohti ympäristöllisesti hyväksyttävämpää hanketta sekä voimalasijaintien että sähkönsiirtoreitin osalta.

YVA-ohjelman tilanteen jälkeen YVAssa tarkasteltavien hankevaihtoehtojen muodostamista on asianmukaisesti muutettu voimassa olevan maakuntakaavan osoittamaan tv-alueeseen tukeutuen. Etenkin Nurmesjärven Natura-alueen yhteisvaikutuksiin liittyen sähkönsiirtovaihtoehto SVE C:n jättäminen pois jatkosuunnittelusta osoittaa vastuullista hankesuunnittelua. Sähkönsiirron vaihtoehtojen negatiivisia vaikutuksia on vertailtu kohtalaisen hyvin. Vaikutuksiltaan vähäisimmäksi on esitetty Hautakangas-Pysäysperän voimajohtoa hyödyntäviä vaihtoehtoja (SVE A), mutta tämän todetaan riippuvan Hautakankaan voimajohtohankkeen toteutumisesta. Yhteysviranomaisen toteaa tässä ristiriitaa SVE C:n pois jättämiseen, sillä myös SVE A on riippuvainen suunnitellusta Hautakankaan voimajohdosta ja siten edelleen liittyvän Nurmesjärven Natura-alueeseen kohdistuvaan yhteisvaikutusten aiheuttamaan kuormitukseen.

5.5 Hankkeen liittyminen muihin suunnitelmiin, ohjelmiin ja menettelyihin

YVA-menettelyn kanssa samanaikaisesti on vireillä Korteperän tuulivoimaosayleiskaava, josta vastaa Haapajärven kaupunki. YVA-menettelyssä tuotetaan aineisto ja arvioinnit hankekaavoituksen käyttöön.

Hankkeen vaikutuksista Natura-alueisiin ei ole päädytty laatimaan Natura-arviointeja. Arviointitarve poistui Nurmesjärven Natura-aluetta lähinnä olleen SVE C sähkönsiirtovaihtoehdon jäätyä pois hankesuunnitelmista.

5.6 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiselostuksessa on luetteloitu hankkeen ”mahdollisesti edellyttämät luvat ja lausunnot” (taulukot 3 ja 4). Yhteysviranomaisen huomauttaa, että selostusvaiheessa tulisi olla myös tulkinta siitä, mitä lupia hanke tulee edellyttämään. Esimerkiksi taulukkoon on koottu ympäristölupa, jota maatuulivoimahanke ei edellytä. Lisäksi arviointien jälkeen tulisi olla jo tieto edellyttääkö YVA-menettelyssä muokkautuneista ja nyt selostuksessa tarkastelluista hankevaihtoehdoista joku luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa, jolloin kyseessä olisi merkittävät ympäristövaikutukset. Selostusvaiheessa mahdollisten lupien ja niihin liittyvien lakien listaaminen ei ole enää asianmukaisesti tulkittua.

Yhteysviranomaisen tuo esille, että maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) kumoava rakentamislaki astui voimaan 1.1.2025 alkaen. Tällöin hankkeessa tullaan soveltamaan rakentamislain (751/2023) mukaisia rakentamislupia.

Sähkönsiirron osalta taulukossa sekä sähkönsiirron rakentamisen lupia koskevassa kappaleessa on esitetty tutkimus- ja lunastusluvut sekä mainittu lunastuslaki (768/2004). Yhteysviranomaisen huomauttaa, että laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977) on myös uudistettavana ja se liittyy hankkeeseen, mutta koskee lunastuskorvauksia. Sen sijaan laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2024) ja tämän lain muuttamisesta (1238/2023) eli ns. lunastuslupalaki liittyy oleellisesti nyt arvioitavana olleiden sähkönsiirtovaihtoehtojen

ympäristövaikutuksiin. Uudistuksen myötä lain piiriin kuuluvien energiansiirtohankkeiden toteutuksen mahdollistaviin lupiin voidaan liittää aiempaa täsmällisempiä määräyksiä haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseen (LunL 4§, 5§). Uuden lunastuslupalain myötä ELY-keskuksella on velvollisuus kommentoida lunastuslupaehtoja perustellussa päätelmässä esitettyjen muutos- tai lievennystarpeiden pohjalta sekä valvoa lunastuslupaehtoihin liittyviä mahdollisia toimenpiteitä. Yhteysviranomainen huomauttaa, että lunastuslupalain muutos on syytä huomioida sähkönsiirron jatkosuunnittelussa ja optimaalisen reitin valinnassa.

Yhteysviranomainen muistuttaa, että vaikka hankealue on jo runsaasti ojitettu, hankkeen rakentajan on vesilain (587/2011) 5:6 §:n mukaisesti ilmoitettava muusta kuin vähäisestä ojituksesta valtion valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojitukseen ryhtymistä.

Hankkeessa tehtävien ojitusten määrä saattaa ylittää vähäisen rajan, jolloin niistä tulee tehdä ojitusilmoitus, jossa kuvataan mm. ojitusjärjestelyt ja tarvittavat lieventämistoimenpiteet. ELY-keskus antaa ojitusilmoituksesta lausunnon, jossa mm. arvioidaan lieventämistoimenpiteiden riittävyys sekä tarve vesilain mukaiseen lupaan.

Vesilain mukaisen luvan toimivaltaiseksi viranomaiseksi on arviointiselostuksentaulukossa 4 nimetty virheellisesti *Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto*. Pohjois-Pohjanmaan alueella se on kuitenkin Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Liikenteen osalta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne -vastuualue ohjeistaa huomioimaan seuraavaa: Sähkönsiirron suunnittelussa tulee huomioida Väyläviraston Sähkö- ja telejohdot ja maantiet -ohje. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa lisäksi Liikenneviraston määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Tuulivoimaloiden sijoittelu suhteessa liikenneväyliin on määritelty Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012). YVA-selostuksen perusteella ohjeen mukaiset vähimmäisetaisyydet eivät alitu. Mikäli maantien suoja-alueelle on tarve sijoittaa rakenteita, tulee ELY-keskuksesta hakea maantien suoja-alueelle rakentamisen poikkeuslupaa. Mahdollisesti tarvittavissa suunnitelmissa/luvista mainitaan suunnittelulupa, mutta kyseessä on suunnittelusopimus. Toisinaan maantieverkolle tehtävät toimenpiteet edellyttävät liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisen tiesuunnitelman, jonka laatiminen on hanketoimijan vastuulla.

5.7 Ympäristön nykytila ja arvioidut ympäristövaikutukset

5.7.1 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja kaavoitukseen

Yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön kohdistuvaa lähtötietojen kuvausta ja vaikutusarviointia voi yleisellä tasolla pitää riittävänä. Esitetyt kuvat ovat enimmäkseen havainnollisia sekä luettavuudeltaan selkeitä myös painettuina versioina. Arviointi on tiivistä ja huomioi silti oleelliset tekijät.

Arviointiselostuksessa on huomioitu pääpiirteittäin yhteysviranomaisen ohjelmavaiheessa esittämät huomiot. Muiden suunnitteilla olevien hankkeiden sijainti ja myös niiden sähkönsiirtoreittien ajantasainen tilanne on pyritty selvittämään selostusvaiheessa, mikä on hyvä asia. Arviointiselostuksessa on esitetty hankealueen lähiympäristön rakennukset, myös taulukkomuodossa. Lähtötiedoissa kuvataan hankealueen sijoittuvan asumattomalle alueelle. Arviointiselostuksessa on esitetty hankealueen rakennusten nykytila. Yhdelle hankealueella sijainneelle entiselle rakennuspaikalle on myönnetty purkulupa. Selostuksessa todetaan, että se puretaan, mikäli viranomaiset määräävät. Yhteysviranomaisen toteaa, että luvitettuun tai ennen lupamenettelyjä rakennettuun asuinrakennukseen sovelletaan ympäristövaikutuksia koskevia ohjeita. Myönnetty ja lainvoimainen purkamislupa voidaan ottaa huomioon nyt vaikutusten arvioinneissa edellyttäen, että rakennus tullaan purkamaan luvan voimassaoloaikana, eikä sitä käytetä asuinkäytössä tuulivoimaloiden käyttöönoton jälkeen.

Tuulivoiman tuotantoalueen (kaavoitettava alue) lähiseutu on pääosin asumatonta, mutta hankkeen pohjoispuolella sijoittuvat Parkkilan ja Koposperän kylät suhteellisen lähelle hankealuetta. Settijärvi-Kuusaa -alueella on myös muita pieniä asutuskeskittyymiä. Lähimmät taajamat ovat Haapajärvi ja Kalajoen varren taajama-alueet.

Arviointiselostuksessa on esitetty alueen maakuntakaavojen sekä yleiskaavojen tilanne riittävällä tavalla. Kuten Pohjois-Pohjanmaan liitto on lausunnossaan todennut, edistynyt maakuntakaavatilanne tulee huomioida jatkosuunnittelussa. ELY-keskuksen tiedon mukaan maakuntakaavan on tarkoitus edetä hyväksymiskäsittelyyn toukokuun 2025 aikana. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Haapajärven kaupunki on käynnistämässä Pysäysperän ympäristön yleiskaavoitusta sinne kohdistuvien suunnittelutarpeiden vuoksi, mikä tulee jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.

Hankkeen vaikutuksia valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on arvioitu. Vaikutuksia myös maakuntakaavaan sekä yleiskaavan sisältövaatimuksiin on arvioitu. Arviointi on riittävää ja arviointien perusteet on esitetty. Pohjois-Pohjanmaan liitto on lausunnossaan tuonut esille maakuntakaavaratkaisua ja ratkaisun perusteita laajemmin ja hankkeeseen vaikuttavilta osilta. Liitto on todennut, ettei vaihtoehtoa VE1 voida kokonaisuudessaan pitää maakuntakaavaratkaisuun tukeutuvana. Vaihtoehdon VE2 osalta todetaan tukeutumisen maakuntakaavaan varmistuvan kaavaehdotusvaiheessa mm.

palaute huomioiden. Yhteysviranomaisen toteaa arvionsa samansuuntaiseksi kuin Pohjois-Pohjanmaan liitto on esittänyt. Jatkosuunnittelussa on tarpeen muodostaa alueelle soveltuva, riittävästi maakuntakaavaan tukeutuva kaavoituksen hankeehdotus, joka perustuu selvitettyihin vaikutuksiin ja maakuntakaavaratkaisuun.

Hankkeen sähkönsiirtovaihtoehtojen sijoittuminen yhdyskuntarakenteeseen ja niiden alueella sijaitseva maankäyttö on esitetty arviointiselostuksessa. Osa sähkönsiirtoreiteistä suuntautuu Pysäysperän sähköasemalle, jonka ympäristössä kaavoitus on käynnistymässä. Hankesuunnittelun edetessä toteutuskelpoinen sähkönsiirtoratkaisu tulee yhteensovittaa siten, ettei sähkönsiirrosta aiheudu haittaa kaupungin muille maankäyttötarpeille.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on tuonut lausunnossaan esille Murtoperän sähköaseman osoittamisen uutena energiahuollon alueena sekä Pysäysperän ja Murtoperän sähköasemien välisen yhteystarpeen osoittamisen vaihemaakuntakaavassa suuntaa-antavana viivana, joka ei määrittele kuitenkaan tarkemmin sähkönsiirtoreitin optimaalisinta sijaintia.

Yhteysviranomaisen korostaa Parkkimanjärven muuntoaseman sijainnin haitallisuutta, jonka myös Pohjois-Pohjanmaan liitto on tuonut esille lausunnossaan. Tuulivoimahanketoimijoiden suunnitelmissa Pysäysperän ja Vuolijoen välisen sähkönsiirtoreitin sijainti suunnitellun Pyhäjärven Parkkimanjärven muuntoaseman kautta liittyy sähkönsiirtovaihtoehtoon SVE A ja Parkkimanjärven muuntoasemaa on suunniteltu useiden eri ilmansuunnissa sijaitsevien tuulivoimahankkeiden liityntäpisteeksi yhteydelle Pysäysperä-Vuolijoki. Yhteysviranomaisen toteaa tämän Parkkimanjärven muuntoaseman sijainnin haasteellisuuden, sillä se aiheuttaisi kumuloituvia haitallisia vaikutuksia Nurmesjärven Natura-alueen suojeluperusteille, luonnonympäristölle, ekologisille yhteyksille, maisemakuvalle sekä seudun asukkaiden viihtyvyydelle. Pohjois-Pohjanmaan liiton antaman lausunnon tavoin yhteysviranomaisen kehottaa tarkastelemaan uudelleen Korteperän hankkeen sähkönsiirtoratkaisua, erityisesti vaihtoehtoon SVE A osalta. Ratkaisu vaikuttaa sähkönsiirron valikoitumiseen myös muissa energiahankkeissa, joiden suunnitelmiin kuuluu Pysäysperä-Parkkimanjärvi-Murtoperä -sähkönsiirtoreitin hyödyntäminen.

5.7.2 Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön

Hankkeen maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön nykytila sekä vaikutusmekanismit on kuvattu arviointiselostuksessa hyvin. Vaikka arviointiselostus kuvaa osittain tiiviisti eri maisemallisia arvoja ja lähtökohtia sekä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, teksti on sujuvaa ja etenee systemaattisesti. Hankkeen merkitys maisemalle ja kulttuuriympäristölle on asiantuntevalla tavalla arvioitu ja kohdennettu hankkeen kannalta oikeisiin ja vaikutusten kannalta tärkeimpiin tekijöihin. Arviointia tukeva kuva-aineisto on myös yleiseen tasoon verraten havainnollista. Vaikutusten arvioinnin tueksi on laadittu näkyvyysanalyysi sekä erilaisia maisemarakennetta havainnollistavia kuvia. Maisema-analyysiä ei ole laadittu.

Vaikutusten arvioinnin tukena on myös riittävä määrä havainnekuvia melko monipuolisesti eri suunnista. Lisäksi yhteisvaikutusten arvioimiseksi on laadittu useita eri havainnekuvia sekä myös 360 asteen näkymäkuvia kahdesta kuvauspisteestä. Yhteisvaikutuksia aiheuttavien hankkeiden osalta on lueteltu mitkä hankkeet on otettu vaikutusarvioinneissa huomioon, kuten yhteysviranomaisen ohjelmavaiheen lausunnossa esitti.

Havainnekuvien puutteena voi pitää sitä, että merkittävä osa niistä on laadittu 27 mm polttovälin valokuvista ja koottu laajakulmakuvaksi. Käytetty menetelmä korostaa voimaloiden perspektiivistä johtuvaa pienenemistä etäisyyden kasvaessa. Vastaavista tuulivoimahankkeista saatujen kokemusten perusteella jo kohtuullisen läheltä otetuissa havainnekuvaupotuksissa voimalat tuntuvat sijaitsevan todellista tilannetta etäämmällä. Puutetta korostaa se, ettei laajakulmaisissa havainnekuville ole yksittäistä silmän tarkennusta vastaavaa kuvaotetta. Myöskään kuvauspisteen etäisyyttä tai kameran kuvauspolttoväliä ei ole mainittu selostuksessa, mutta havainnekuvia koskevassa liitteessä tiedot ovat asianmukaisia.

Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä esitetyt puutteet jättävät hieman epävarmuuksia muuten hyvin toteutettujen arviointien tuloksille. Jatkosuunnittelussa kannattaa harkita sitä, että ainakin joistakin vaikutusten kannalta kriittisimmiksi tunnistetuista suunnista laadittaisiin uudet havainnekuvat.

Maisemallisten ja rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten on arvioitu olevan pääosin enintään kohtalaisen kielteisiä arvokkaille kohteille sekä etäisyysvyöhykkeittäin kohdennetuille ja tunnistetuille vaikutusalueille. Suuria negatiivisia vaikutuksia on arvioitu kohdistuvan hankealueen välittömän lähimaiseman avoimille alueille ja suo- ja järvialueilta tuulivoimaloille avautuviin näkymiin, sekä paikallisesti Kalajokilaakson viljelysmaisemille ja maakunnallisesti arvokkaalle Ylipään-Karjalahdenrannan kulttuurimaisemille. Vaihtoehtojen välillä ei ole tunnistettu olevan merkittävää eroa, tosin vaihtoehdossa VE1 vaikutukset on arvioitu kohdistuvan tietyistä suunnista vähäisesti suuremmiksi.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa olisi ollut hyvä pohtia lisäksi sitä, millä keinoin maisemavaikutuksia kriittisiin suuntiin voidaan lieventää. Kuten selostuksessa todetaan maisemavaikutusten vähentämiseksi merkittävimmät keinot liittyvät voimaloiden sijoittumisen muuttamiseen, johon sisältyy myös voimaloiden poistaminen.

Yhteysviranomaisen toteaa maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointien vaikuttavan yleisesti luotettavilta ja asianmukaisilta. Todettujen merkittävien vaikutusten lieventäminen on tärkeää. Yhteysviranomaisen toteaa erityisesti hankkeen vaikutusten Settijärvi-Kuusaa alueille yhdessä jo toteutettujen hankkeiden kanssa muodostavan kohtuullisen suuria maisemallisia vaikutuksia alueen asuinympäristöön, vaikka niitä ei ole arvioitu suuriksi kohteen pienehkön herkkyyden vuoksi. Vaikutukset korostuvat vaihtoehdossa VE1. Vaikutuksia korostavat lisäksi muut ympärille suunnitellut

tuulivoimahankkeet. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä tarkentaa myös Kalajoen valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen kohdistuvaa vaikutusarviointia siten, että johtopäätöksenä todetaan, muuttaako hanke tai hankkeiden yhteisvaikutus valtakunnallisia maisema-arvoja. Ylipää-Karjanlahdenrannan vaikutusten osalta havainnekuva todentaa vaikutusten suuruutta, joskin merkittävimmät vaikutukset tähän suuntaan aiheutuvat jo toteutetuista voimaloista.

Hankkeen sähkönsiirtovaihtoehtojen maisemavaikutusten arviointi on niukahkoa, mutta vaikutustyyppit tulevat käsitellyiksi arviointiselostuksessa. Hankkeen sähkönsiirtoratkaisuissa ei ole tunnistettu muodostuvan suuria negatiivisia vaikutuksia maisemaan.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on tuonut esille lausunnossaan erityisesti sähkönsiirtovaihtoehtoon SVE A kohdistuvia maakuntakaavataso suunnittelussa esille nousseita haasteita, jotka liittyvät muun ohella maisemaan. Niiden huomioiminen hankkeen sähkönsiirtovaihtoehtojen valinnassa ja jatkosuunnittelussa on tärkeää.

Arviointiselostuksessa maisemavaikutukset on arvioitu havainnollisesti ja perustellusti ja vaikutusten merkittävyyteen on perehdytty oikeasuuntaisesti. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen kaavaehdotusvaiheessa tulee lieventää tunnistettuja maisemaan kohdistuvia suuria haitallisia vaikutuksia.

5.7.3 Vaikutukset asumiseen, elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön

Arviointiselostuksen mukaan hankealueen lähiympäristö on harvaan asuttua ja lähimpien asuinrakennusten etäisyys suunnitelluista voimaloista on n. 1,5 kilometriä. Hankealueella sijaitsevien rakennusten käyttötarkoitukset ja niiden huomioiminen hankkeessa on kuvattu arviointiselostuksessa. Lähimpiä asutuskeskittymiä ovat pohjoisessa Parkkila Settijärven länsipuolella sekä Koposperä Settijärven kaakkoispuolella ja nämä sijoittuvat lähimmillään reilun kahden kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista. Hankealueen ympäristön loma-asutus on keskittynyt etenkin hankealueen pohjoispuolella sijaitsevan Settijärven rannalle. Arviointiselostuksessa tarkastellaan asuin- ja lomarakennusten määrää eri etäisyysvyöhykkeillä, mutta tieto lähialueen asukkaiden määrästä puuttuu. Yhteysviranomaisen pitää tätä puutteena, sillä rakennusten määriä tarkastelemalla ei voida päätellä lähialueen asukasmääriä ja vaikutuksia asuinviihtyvyydelle.

Sähkönsiirron eri reittivaihtoehdot on esitetty kartalla yhdessä sen läheisyyteen sijoittuvan asutuksen kanssa. Lähialueen rakennusten osalta on tarkasteltu yhden kilometrin etäisyysvyöhykettä. Yhteysviranomaisen näkee, että tarkasteltava etäisyysvyöhyke olisi voitu tarkentaa esim. 100 ja 500 metrin etäisyysvyöhykkeille, jolloin asutuksen etäisyys suunniteltuun voimajohtoon ilmenisi selkeämmin. Asutus sähkönsiirron reittivaihtoehtojen läheisyydessä on kokonaisuudessaan vähäistä. Vaihtoehdossa SVE D tarkastellulle etäisyysvyöhykkeelle ei sijoitu lainkaan asuin- tai lomarakennuksia.

Vaikutusarvioinnin tueksi on toteutettu asukaskysely. Kyselyssä selvitettiin hankealueen nykyistä käyttöä, asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden suhtautumista hankkeeseen sekä näkemyksiä hankkeen vaikutuksista. Kyselyn otoskoko ei käy ilmi YVA-selostuksesta, mutta vastauksia saatiin 114. Kyselystä tiedotettiin paikallislehdessä ja postitse toimitettiin tiedote kaikkiin vakituiseen ja vapaa-ajanasuntojen tiedossa oleviin osoitteisiin noin viiden kilometrin säteellä hankealueen rajasta. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että kyselyn jakelualueetta laajennettiin koillisessa ja idässä Kuusaanjärven ja Kuonanjärven kyliin. YVA-selostus ja asukaskyselyn raportti (liite 3) selventävät perustiedot kyselyn toteutuksesta ja tuloksista. Tulosten käsittelyssä tuodaan esiin asukaskyselyyn vastanneiden näkemykset niin positiivisista kuin negatiivisista asioista tuulivoimarakentamisen toteutuessa. Kaikkiaan asukaskysely sisältö ja tulosten raportointi on riittävää.

Vaikutukset luonnonarvoihin ja luonnonympäristöön, lähialueen asumismahdollisuuksiin ja maisemaan nähtiin merkittävimmin vaikutuksina kyselyyn vastanneiden keskuudessa. Asukaskyselyyn vastanneet arvioivat hankkeen vaikutukset pääsääntöisesti negatiivisiksi. Erittäin tai melko kielteiseksi arvioitiin vaikutukset alueen ja lähialueen houkuttelevuuteen, virkistys- ja harrastusmahdollisuuksiin, asumismahdollisuuksiin, asuinympäristön viihtyisyyteen sekä elämän laatuun.

Kyselyyn vastanneista 64 % koki saaneensa riittävästi tietoa hankkeesta. Yhteysviranomainen näkee, että aktiivisen tiedotuksen ohella on tärkeää, että ihmisiin ja yhteisöihin kohdistuvia potentiaalisia haittavaikutuksia ehkäistään ennakkoiden. YVA-selostuksessa kommentoidaan myös asukkaiden huolta kiinteistöjen arvon alenemisesta. Tuoretta ja soveltamiskelpoista tutkimusnäyttöä kiinteistöjen arvon laskulle ei ole – toisaalta tulkinta, että vaikutusta ei ole, ei päde ajantasaisen tutkimustiedon puutteen vuoksi. Suuren teollisen tuotantoalueen läheisyys ei välttämättä lisää asuntokohteen kiinnostavuutta haja-asutusalueilla, joilla kohteiden kysyntä ja vaihtuvuus tiedetään vähäiseksi.

Hankkeen mahdollisia terveysvaikutuksia on tarkasteltu lähinnä meluvaikutusten näkökulmasta. Meluselvityksen mukaan tuulivoimalahankkeen meluarvot asuin- ja lomarakennusten kohdalla alittavat valtioneuvoston ohjearvot.

Arviointiselostuksessa todetaan, ettei Korteperän tuulivoimapuiston melulla ole merkittäviä suoria terveysvaikutuksia tuulipuiston lähialueen vakituksille ja loma-asukkaille.

Virkistyskäyttö ja metsästys

Hankealueella ei sijaitse virallisia virkistysrakenteita. Hankealuetta käytetään aktiivisesti ja monipuolisesti virkistykseen ja harrastustoimintaan. Asukaskyselyn vastausten perusteella hankealueen suosituimpia käyttötarkoituksia on ulkoilu, luonnonantimien keräily ja yleinen luonnon tarkkailu. Asukaskyselyyn vastanneista 75 % arvioi asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön harrastus- ja virkistysmahdollisuuksien heikkenevän tuulivoimapuiston rakentamisen myötä.

Hankealueen kautta kulkee maastopyörä-/pyöräilyreitti, joka seuraa olemassa olevia tieuria. YVA-selostuksen kuvasta 35 ei käy ilmi, miten reitti ja kaksi hankealueen sisällä olevaa virkistyskohdetta sijoittuvat suhteessa voimaloihin. YVA-selostuksessa todetaan, että tuulivoimapuiston alueella, voimaloiden välittömässä läheisyydessä, äänitaso on yli 45 dB, joten melulla voi olla vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön. Arviointiselostuksen mukaan hanke ei merkittävässä määrin rajoita alueella liikkumista ja mm. luonnonantimien keräilyä alueella, mutta asukaskyselyn vastausten perusteella hanke voi vaikuttaa merkittävästikin virkistyskokemukseen ja sitä kautta koettuun mielekkyyteen ja virkistävyys.

YVA-selostuksessa sosiaalisten vaikutusten arvioidaan olevan lähes samat vaihtoehdoissa VE1 ja VE2. Virkistysvaikutusten osalta tehdyn arvion mukaan Lamminrämeen laavulle ei muodostu meluvaikutuksia vaihtoehdossa VE 2 (taulukko 11). Yhteysviranomaisen katsoo, että asukaskyselyssä ja saaduissa palautteissa on huomioon otettavia näkökohtia hankkeen jatkosuunnitteluun. YVA-selostuksessa todetaan, että kyselyn tulosten syventämiseksi tehtiin haastatteluja keskeisille sidosryhmille. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että haastattelujen sisällön kuvaus ja analysointi on tehty osin puutteellisesti ja niiden rooli tehdyssä arviointityössä jää epäselväksi.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hankealueella ja sähkönsiirtoreittien alueella toimivat metsästysseurat on esitetty epäselvästi. Seurantaryhmään kutsuttujen listasta on pääteltävissä, että alueella toimii Haapajärven Ylipään ja Kuonan metsästysseurat. Hankkeen vaikutusalueen metsästystoiminnasta ei synny selkeää kokonaiskuvaa, eikä tälle virkistyskäyttömuodolle kohdistuvia vaikutuksia ole selkeästi pystytty arvioimaan. Hankealueella sijaitseva metsästysmaja on kuvattu kartalla. Arvioinneissa todetaan, että mikäli voimaloiden suuntaan aukeaa näkymiä ja luontokokemus muuttuu häiritsevällä tavalla, voi vaikutus esimerkiksi metsästysmajan käyttäjille olla merkittävä.

Arviointiselostuksessa esitetään, että aluetta voi jatkossakin käyttää metsästykseen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vaikka metsästystä hankealueella ei tulla rajoittamaan, tuulivoimaloilla voi olla vaikutuksia riistaeläinten ja lintujen reviireihin ja liikkumiseen ja sitä kautta myös metsästykseen. Lisäksi tuulivoimaloiden muokkaama metsästysalueiden maisema voi vaikuttaa metsästyksen koettuun hyötyyn ja virkistysarvoon negatiivisesti maiseman muuttuessa. Arviota metsästykseen kohdistuvien vaikutusten merkittävydestä kokonaisuudessaan ei ole esitetty YVA-selostuksessa.

5.7.4 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Hankealueelle ja sähkönsiirtoreiteille on vuonna 2023 toteutettu arkeologinen inventointi, joka on yhteysviranomaisen ja Pohjois-Pohjanmaan museon tulkinnan mukaan tälle hankkeelle riittävä. Hankkeessa tarkasteltuja sähkönsiirtovaihtoehtoja on inventoitu myös Pyhäjärven Kokkopetäikön tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn yhteydessä vuonna 2022.

Pohjois-Pohjanmaan museo on lausunnossaan todennut arviointiselostuksen taulukoiduista arkeologisen kulttuuriperinnön kohdelistauksista, että niiden tulee sisältää tieto myös kohteen lajista: kiinteä vai muu muinaisjäänös. Lisäksi muinaisjäänösten sijainnit esittelevän kartan luettavuus on heikko mittakaavasta ja voimalamerkintöjen väristä johtuen. Muinaisjäänösten ja voimaloiden välisten etäisyyksien käsittelyn osalta todetaan, että tuulivoimalan lopullinen sijainti voi olla missä tahansa hankealueella. Tämän takia vaikutusten tarkastelussa tulee huomioida koko tuulivoima-alue voimalan keskipisteen sijaan ja etäisyys ilmoittaa muinaisjäänösalueen rajasta tuulivoima-alueen ulkorajaan. Yhteysviranomainen kehottaa ottamaan huomioon Pohjois-Pohjanmaan museon lausunnon kokonaisuudessaan sekä siinä esitetyt ohjeet mm. muinaisjäänösten taulukoinnista sekä hankealueen että sähkönsiirtoreittien alueella. Arviointia tulee täydentää vastaavasti kaavaehdotusvaiheeseen.

5.7.5 Vaikutukset pintavesiin

Arviointiselostuksessa on hyödynnetty hyvin voimassa olevassa Oulujoen-lijoen vesienhoitosuunnitelmassa kuvattuja Kalajoen vesistöalueen pinta- ja pienvesiin kohdistuvia paineita, joista merkittävimpiä ovat maa- ja metsätaloudesta peräisin oleva ravinne- ja kiintoainekuormitus sekä hydrologis-morfologiset muutokset.

Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat pintavedet on pääosin tunnistettu ja nimetty. Hankealueella tai sen läheisyydessä sijaitsevia pienvesiä puolestaan kuvataan yleisluontoisesti, samoin vaihtoehtoisten sähkönsiirtoreittien varrella sijaitsevia pienvesimuodostumia sekä niiden PuroHelmi-aineistoon perustuvaa luonnontilaisuuden muutosarviota kuvataan pääasiassa yleisluontoisesti. Arviointiselostuksesta puuttuvat lähdetiedot, mutta esitetyt pintavesien ekologiset tilaluokitukset hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitseville tilaluokitelluille pintavesimuodostumille vastaavat uusimmassa Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa annettuja tietoja.

Avoimesti saatavilla olevan GTK:n Happamat sulfaattimaat kartta-aineiston (1:250 000) perusteella hankealueella ei sijaitse happamia sulfaattimaita.

Sähkönsiirtovaihtoehtojen SVEA ja SVEB Lehtokankaan läheisyydessä sijoittuvat loppupäistään alueelle, jolla happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys on arvioitu hyvin pieneksi. Arviointiselostuksessa ei esitellä happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyyttä hankkeen tai sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen alueella, eikä tarkastella näiden mahdollisia pintavesivaikutuksia tai esitetä mahdollisia lievennystoimia, mikäli happamia sulfaattimaita työstetään.

Arviointiselostuksessa mahdollisia pintavesivaikutuksia tarkastellaan yleisesti tuulivoimahankkeen ja sähkönsiirtoreittien alueilla. Yhteysviranomainen toteaa hyvänä puolena, että on tunnistettu tuulivoimarakentamisen mahdollisia vaikutuksia valuma-alueittain ja osittain pintavesimuodostumittain. Lisäksi on hyvä, että arviointiselostuksessa huomioidaan mahdollisten välittömien pintavesivaikutusten kesto, esimerkiksi väliaikainen kiintoainekuormitus sekä kasvillisuuden poiston vaikutukset. Pidempiaikaisista muutoksista on huomioitu

mahdolliset vaikutukset valuma-alueiden hydrologiaan. Arviointiselostuksessa tuodaan esiin, että vaihtoehtoisten sähkönsiirtoreittien johtoauekan raivaus muuttaa uomien pienilmastoa pysyvästi. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että mainitsematta jää kuitenkin se, että esimerkiksi tierakentamisen yhteydessä tehtävät ojitukset ovat hankealueella pysyviä, eivät pelkästään pidempiaikaisia muutoksia.

Yhteysviranomaisen pitää arviointiselostuksessa tunnistettuja mahdollisia pintavesivaikutuksia oikeansuuntaisina ja vesiluonnon kannalta kattavina. Vaikutusten arvioinnin ja merkittävyyden tunnistamisen puutteeksi yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksesta puuttuvat konkreettiset arviot mahdollisista maa-ainesten poiston, vaihdon ja läjitysten määrästä sekä kuivatuksen ja tierakentamisen tarvitsemien alitusrakenteiden määrästä. Myöskään uuden ojitustarpeen määrää ei ole arvioitu, vaikka parannettavan ja uuden tiestön kilometrimäärästä on arvio. Vaikutusten ja niiden merkittävyyden arvioinnin kannalta arviointiselostuksessa olisi tullut esittää riittävällä tarkkuudella ja analyttisesti pinta- ja pienvesikohtaisesti niihin kohdistuvat vaikutukset sekä toteutettavaksi suunnitellut lieventämistoimenpiteet, joilla potentiaalisia haittoja aiotaan vähentää hankkeen vaikutusalueella. Lisäksi arviointiselostuksen olisi tullut sisältää lievennystoimenpiteiden toteutuksen aikatauluarvio.

Arviointiselostuksessa esitetään, että hankkeen vaikutukset pintavesiin ajoittuvat pääasiassa rakentamisvaiheeseen. Toiminnan aikaiset vaikutukset pintavesiin arvioidaan vähäisiksi ja lopettamisen vaikutukset ei merkittäviksi. Sähkönsiirtovaihtoehtojen osalta arvioidaan pintavesivaikutusten ajoittuvan pääasiassa rakennusvaiheeseen. Toiminnan aikana vaikutuksia ei arvioida syntyvän. Toiminnan lopettamisen vaikutukset arvioidaan rakentamisesta aiheutuvien vaikutusten kaltaisiksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että on hyvä, että arviointiselostuksessa tuodaan esiin sähkönsiirtovaihtoehto SVEA:n maakaapeliosuuden kaivutöiden aiheuttamien kiintoainespäästöjen merkittävä haittavaikutus Settijoen pieneen haaraan ja mahdollisesti myös Settijoen veden laatuun.

Hankkeen pintavesivaikutusten merkittävyys on arvioitu hankevaihtoehtoissa VE1 ja VE2 vähäiseksi. Sama arvio esitetään myös vaihtoehtoille sähkönsiirtoreiteille. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa on huomioitu oikeita asioita, mutta huomauttaa, että kaikkien pintavesivaikutusarvioiden osalta epävarmuutta liittyy siihen, miten kattavasti arviointiselostuksessa kuvattuja lieventämistoimenpiteitä toteutettaisiin hankkeen elinkaaren aikana. Lisäksi yhteysviranomaisen huomauttaa, että huolimatta hankealueen ojituksista arviointiselostukseen liitetystä luontoselvityksessä on mainittu useita hankealueella sijaitsevia kohteita, joiden vesitalous on arvioitu joko luonnontilaiseksi tai lähes luonnontilaiseksi. Näiden alueiden maankäyttösuositukseen kuuluu vesitalouden ennallaan säilyttäminen esimerkiksi välttämällä ojitusta ja puuston poistoa. Yhteysviranomaisen toteaa, että näitä suosituksia ei tuoda esille arviointiselostuksen pintavesivaikutuksia käsittelevissä luvuissa.

Arviointiselostuksessa käsitellään yhteisvaikutuksia tuulivoimala-alueen ja vaihtoehtoisten sähkönsiirtoreittien osalta hyvin yleisluontoisesti kohdentamatta niitä alueen pien- ja pintavesimuodostumiin. Yhteysviranomainen katsoo, että yhteisvaikutusten yleistasoinen käsittely yhdistettynä väljään mahdollisten lieventämistoimenpiteiden kuvaukseen aiheuttaa epävarmuutta yhteisvaikutusten merkittävyyden arvioinnille. Yhteysviranomainen katsoo myös, että mahdollisten yhteisvaikutusten kattava huomioiminen ja mahdollisten lieventävien toimenpiteiden konkretisointi on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa Korteperän tuulivoimahankkeen läheisyyteen on suunniteltu tai jo rakennettu useita muita tuulivoimapuistoja.

Yhteysviranomainen toteaa arviointiselostuksessa esitettyjen lieventämistoimenpiteiden olevan oikeansuuntaisia, mutta ne lähinnä kuvailevat erilaisia menetelmämahdollisuuksia haittojen lieventämiseen, mutta konkreettisempi sitominen juuri tämän hankkeen vaikutusten lieventämiseen puuttuu. Esitetyn perusteella jää enimmäkseen avoimeksi, tullaanko hankkeen maanmuokkaustoimenpiteistä aiheutuvaa pinta- ja pienvesiin kohdistuvaa kuormitusta ja hydrologisia muutoksia rajoittamaan tai muita lieventämistoimenpiteitä toteuttamaan ja jos tullaan, missä määrin ja millä aikataululla.

Yhteysviranomainen ohjeistaa jatkosuunnittelussa esittämään konkreettisemmat arviot maamassojen poistosta ja vaihdosta, läjityksistä, kuivatustarpeiden laajuudesta, ja tarvittavista teiden alitusrakenteiden määrästä, jotta toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvat pinta- ja pienvesivaikutukset tulevat riittävän kattavasti arvioiduksi ja tarpeelliset lieventämistoimenpiteet voidaan suunnitella ja toteuttaa oikea-aikaisesti.

5.7.6 Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjaveteen

Maa- ja kallioperään kohdistuvat vaikutukset on arviointiselostuksessa tunnistettu aiheutuvan pääasiassa rakentamisen aikana maamassojen poistosta, massojen vaihdoista ja läjityksestä tuulivoimaloiden, maakaapelointien ja tiestön rakennuspaikkojen kohdalla. Maa- ja kallioperän osalta alueen herkkyys ja muutoksen suuruus on arviointiselostuksessa arvioitu vähäisiksi. Vaikutusten merkittävyys on arvioitu sekä vaihtoehdossa VE1, että vaihtoehdossa VE2 vähäisen negatiiviseksi. Yhteysviranomainen arvioi, että maa- ja kallioperän ympäristövaikutuksia on käsitelty YVA-selostuksessa riittävällä tasolla ja arviointi on oikeansuuntaista.

Arviointiselostuksessa on todettu, ettei hankealueille ja sähkönsiirtoreiteille sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita, eikä hankkeella näin ollen ole arvioitu olevan vaikutuksia luokiteltuihin pohjavesialueisiin. Arviointiselostuksessa on kuvassa 184 esitetty hankealueen läheisyyteen sijoittuvat lähteet, joista karttatarkastelun perusteella lähin lähde sijoittuu noin kilometrin etäisyydelle lähimmästä voimalasta

(voimala 10). Arviointiselostuksessa ei tuoda esille lähteen luonnontilaisuutta. Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli maansiirto- ja massanvaihtoja joudutaan tekemään pohjaveden pinnan alapuolelta lähellä lähdeä, voi toimenpiteistä aiheutua muutoksia pohjaveden laatuun ja virtausolosuhteisiin, ja olla siten vaikutusta lähteeseen. Lähteiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty vesilain 2 luvun 11 §: ssä. Jatkosuunnittelussa olisi hyvä selvittää lähteen luonnontilaisuus.

Yhteysviranomaisen katsoo, että pohjavesiin kohdistuva vaikutusten arviointi on kaikkienensa oikeansuuntainen ja vaikutusten merkittävyys on arvioitu vähäisen negatiiviseksi. Arviointiselostuksessa on esitetty toimenpiteitä haitallisten vaikutusten vähentämiseksi.

Maa-ainesten osalta arviointiselostuksessa on esitetty hankealueen läheisyyteen sijoittuvat maa-ainestenottoluvat ja niiden ottomäärät sekä hankkeessa tarvittavat kiviainesmäärät. Arviointiselostuksen mukaan tarvittavat maa-ainekset hankitaan pääasiassa lähialueen maa-ainestenottoapaikoilta, ja rakentamisessa käytettäviä maa-aineita voi olla selostuksen mukaan mahdollista korvata kierrätysmateriaaleilla, mitä yhteysviranomaisen pitää hyvänä asiana.

Hankealueen ympäristössä on myös monia muita vireillä olevia tuulivoimahankkeita, joissa maa- ja kiviainesten tarve on merkittävä. Näin ollen jatkosuunnittelussa olisi hyvä kartoittaa, onko esitetyt maa- ja kiviainestenottoapaikat potentiaalisia kohteita hankkeen maa- ja kiviainestatarpeisiin ja riittävätkö niistä saatavat ainekset hankkeen tarpeisiin. On mahdollista, että hankkeessa tarvittavat kiviainekset joudutaan tuomaan alueelle kauempaa.

Yhteysviranomaisen suosittelee edelleen kartoittamaan maa- ja kiviainesten ottoa mahdollisimman paljon vanhoilta jo aloitetuilta ottoalueilta, sillä olemassa olevien alueiden hyödyntäminen tai tarvittaessa laajentaminen ja jatkaminen nähdään maa-ainesten kestävässä käytössä. Lisäksi on suositeltavaa suunnitella maa- ja kiviainesten ottoa yhdessä viereisten hanketoimijoiden kanssa, jotta vältetään useiden erillisten louhosalueiden avaaminen samalle alueelle.

5.7.7 Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin

Arviointiselostuksen nykytilakuvaus on selkeä. Hankealueen tila on selvitetty lähtötietojen ja 23.–25.7.2022 tehdyn maastoselvityksen perusteella.

Arviointiselostuksen mukaan hankealue on metsätalouskäytössä ja puustoltaan pääosin nuorta tai nuorehkoa. Varttuneempaa metsää esiintyy melko pirstaleisesti. Suurin osa soista on ojitettuja ja muuttuneita. Alueella tunnistettiin 16 arvokasta luontokohdetta, jotka käsittävät ojittamattomia soita sekä vanhempia, usein uhanalaisia luontotyypejä sisältäviä metsäkuvioita. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että kasvillisuusselvityksessä käytetty kartoittajan oma luontokohteiden arvoluokitus on arviointiselostuksessa tulkittu vastaamaan LUOPAS-oppaan (Mäkelä & Salo) ohjeita ja luontotyyppien uhanalaisuusluokkiin on lisätty voimassa olevat uhanalaisuusluokat.

Yhteysviranomaisen pitää puutteena, ettei kasvillisuusselvityksen menetelmäkuvauksen yhteydessä ole esitetty selvitettyjä maastoalueita tai

selvitysreittejä kartalla, joka selventäisi käsitystä selvityksen kattavuudesta. Kasvillisuus selvitys on tehty luonnonsuojelulain 1996/1096 voimassaoloaikana, jolloin osa nykyisen lainsäädännön mukaisesti suojelluista luontotyypeistä ei kuulunut tarkasteluun. Selostuksessa olisi pitänyt esittää ainakin tietoa näiden luontotyyppien esiintymispotentiaalista hankealueella. Puutteet tulee korjata kaavaselostukseen.

Hankkeen vaikutusmekanismit on pääosin tunnistettu lukuun ottamatta hankkeen hydrologisia vaikutuksia kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin, mitä ei ole tarkasteltu. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että uusiin ja paranneltaviin teihin liittyvät usein kuivatukset. Rakentamista suunnitellaan myös turvemaille, mikä edellyttää massanvaihtoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkastelu hydrologisista vaikutuksista etenkin luontoarvokohteiden kohdalla tulee täydentää kaavaselostukseen. Yhteisvaikutusten tarkastelussa olisi hyvä huomioida tuulivoimahankkeiden lisäksi alueen muu maankäyttö, mistä voi aiheutua kumulatiivisia vaikutuksia hankkeessa suunniteltujen toimenpiteiden kanssa. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että hankevaihtoehtojen vaikutusten tarkastelussa metsäkasvillisuuden pinta-alaan on esitetty numeerista tietoa.

Vaikutusten arvioinnissa mainitaan luontoarvokohteita, joiden läheisyyteen suunnitellaan voimalapaikkoja sekä uutta tai paranneltavaa tiestöä. Vaikutuksia ei arvioida aiheutuvan, mikäli tieparannustoimissa, maakaapeloinnissa ja voimalapaikan perustamistoissa huomioidaan kyseinen kohde. Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutustenarviointi ei voi perustua ehtoihin tai oletuksiin. Kaavaselostukseen tulee lisätä asianmukainen vaikutustenarviointi, jossa tarkastellaan suunniteltujen toimintojen vaikutukset näihin luontoarvokohteisiin ja esitetään vaikutusten suuruusluokat ja merkittävyydet. Tämän lisäksi on hyvä esittää lieventämistoimenpiteitä ja arvioida, mille tasolle niiden avulla vaikutukset vähenisivät.

Yhteysviranomaisen tuo esille, etteivät arviointiselostuksessa käytetyt tuulivoimala-alueiden laajuudet vastaa osayleiskaavan selvästi suurempia tuulivoimala-alueita. Tästä syystä esim. voimala-alueet T17 ja T18 ovat lähempänä luontoarvokohteita kuin arviointiselostuksen kartoissa esitetty. Kaavaselostuksessa tulee tarkistaa luontoarvokohteiden lähelle sijoittuvien tuulivoimala-alueiden vaikutusarvioinnit.

Arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirtovaihtoehtojen nykytilan selvittäminen on perustunut muiden hankkeiden yhteydessä tehtyjen luontoselvitysten tietoihin, kartta- ja lähtötietotarkasteluun ja maastoselvityksiin. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että menetelmien läpinäkyvyyden takaamiseksi tulisi esittää kartalla, mitä selvitysmuotoja on käytetty kullekin voimajohtoreittien osalle.

Arviointiselostuksen mukaan vaihtoehdossa SVEA sähköä voidaan siirtää maakaapelilla hankealueelta pohjoiseen ja siitä eteenpäin ilmajohtona suunnitteilla olevan Hautakangas-Pysäysperän voimajohtoon pylviä hyödyntäen. Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin on arvioitu tässä vaihtoehdossa vähäisiksi, mikäli Hautakangas-Pysäysperän voimajohto toteutuisi. Yhteysviranomaisen

huomauttaa, että sähkönsiirron suunnittelua on jatkettava ja sen yhteydessä arviointeja täydennettävä.

Sähkönsiirtovaihtoehto SVEB toteutustapa on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan sekavasti esitetty. Toisaalta esitetään, että maakaapeli sijoitetaan pääosin olemassa olevien teiden luiskoihin. Toisaalta mainitaan tarve leventää olemassa olevia teitä, jolloin niiden reunoilta raivataan puustoa. Selostuksen nykytilakuvaus ei täsmää karttakuvaan 213, jonka mukaan reitin välittömässä läheisyydessä on enemmän arvoluokan 2 luontotyyppikohteita kuin tekstissä mainittu ja vaikutustenarvioinnissa käsitelty. Nykytilakuvaus ja vaikutusten arviointi tulee tältä osin tarkistaa. Yhteysviranomaisen korostaa, että vaikutukset arvokkaiksi tunnistettuihin luontokohteisiin riippuvat myös siitä, mille puolelle tietä maakaapeli asennettaisiin.

Arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirtovaihtoehdon SVED vaikutukset ovat kohtalaisia ilman lieventämistoimenpiteitä ja vähäisiä niiden kanssa. Yhteysviranomaisen pitää arviointia oikeansuuntaisena.

5.7.8 Vaikutukset linnustoon

Arviointiselostuksen mukaan hankealueella on tehty linnustoselvityksiä 22 maastopäivän ajan ja näihin on sisältynyt pesimälinnustoselvitys, metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys, pöllökuuntelu ja päiväpetolintujen lentotarkkailu. Toteutettujen linnustoselvitysten lisäksi oleellisia havaintotietoja on hankittu Suomen lajitietokeskuksen aineistoista tietopyynnöllä.

Pistelaskentaverkosto ja linjalaskentareitit on esitetty asianmukaisesti kartoilla. Kuitenkaan sovelletun kartoituslaskennan ja vesilintulaskentojen sijoittumista ei ole esitetty karttakuvin, mikä jättää epävarmuutta, ovatko jotkin hankkeen kannalta oleelliset alueet mahdollisesti jääneet selvityksissä huomioimatta. Lisäksi epävarmuutta aiheutuu tehdyn sovelletun kartoituslaskennan ajankohdan suhteen, sillä työmääränä ilmoitetun kartoituslaskennan maastopäivistä noin puolet on tehty huhtikuun ja toukokuun alun aikana muiden selvitysten yhteydessä.

Yhteysviranomaisen toteaa kyseisen ajankohdan olevan hyvin varhainen asianmukaisille linnustoselvityksille Pohjois-Pohjanmaalla. Raportti jättää osin epävarmuutta, miten monena päivänä pesimälinnustoa on selvitetty ja todellisuudessa käytetty työmäärä vaikuttaa olevan kuusi maastopäivää. Linnustoselvitysten tulosten esityksen osalta raportti jättää epävarmuutta, koskevatko esitetyt havainnot ainoastaan näitä kuuden maastopäivän aikana tehtyjä havaintoja. Mainitut epävarmuudet huomioiden yhteysviranomaisen ei pysty ottamaan täysin kantaa tehtyjen selvitysten riittävyyteen. Linnustoselvitysten tulosten esittämisen ja mahdollisten arviointien puutteet tulee korjata ennen kaavaehdotuksen muodostamista.

Linnustoselvitysraportin mukaan hankealueella on tehty vesilintulaskentoja kolmen maastopäivän ajan, joista kaksi on tehty viitasammakkoselvitysten yhteydessä.

Raportista ei ilmene mihin vuorokaudenaikaan linnustoa on selvitetty ja yhteysviranomaisen huomauttaa, että vesilintulaskennat tulisi tehdä noin kello 6-13 aikaan. Tehtyjen selvitysten ajankohdat tulee tarkentaa kaavoitusvaiheessa.

Pöllöjä on kartoitettu kolmen yön ajan 35 pisteestä koostuvalla verkostolla, mutta selvitysten osalta jää kuitenkin epävarmuutta, onko pisteverkosto kierretty vain kertaalleen. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä pöllöselvitysten osalta pisteiden laskemista vähintään kahteen kertaan, sillä pöllöjen aktiivisuus eri öiden välillä vaihtelee.

Tehdyissä selvityksissä on tehty havaintoja helmipöllöstä ja viirupöllöstä. Raportista ei kuitenkaan käy ilmi, ovatko viirupöllön pesäpaikat tiedossa. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että viirupöllö on pesäpaikkauskollinen laji, jonka kohdalla tulee huomioda luonnonsuojelulain 70 §:n säännökset, kuten jäljempänä on tarkemmin esitetty. Yhteysviranomaisen toteaa, että viirupöllön pesintäaikana (1.4.–31.7.) tienparannustöitä, metsähakkuuta tai vastaavia häiriötä aiheuttavia toimenpiteitä ei tulisi suorittaa 50–100 metriä lähempänä asuttua pesää. Suojavyöhyke on tärkeä myös turvallisuuden kannalta, sillä viirupöllö puolustaa poikasiaan aggressiivisesti. Avohakkuuta ei tulisi kohdentaa 25 metriä lähemmäksi pesää.

Vaikutustenarvioinnissa on tuotu esille, että hankealueen ulkopuolella lähin oleva viirupöllön pesä sijaitsee yli kahdeksan kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista. Vaikutustenarviointi ei kuitenkaan sisällä vaikutustenarviointia selvityksissä havaittuihin pöllölajeihin. Yhteysviranomaisen pitää vaikutustenarviointia tältä osin puutteellisena ja vaikutustenarviointi tulee täydentää ennen kaavoitusvaihetta ja hankealueella havaitut viirupöllöreviirit tulee huomioda hankkeen jatkosuunnittelussa.

Hankealueen päiväpetolintuja on selvitetty kahdeksan maastopäivän ajan sekä muutonseurannan yhteydessä. Tehdyissä selvityksissä on havaittu mehiläishaukka (erittäin uhanalainen), haarahaukka (äärimmäisen uhanalainen), ruskosuohaukka, sinisuohaukka (vaarantunut), varpushaukka, hiirihaukka (vaarantunut), tuulihaukka ja nuolihaukka.

Päiväpetolintuselvitysraportin mukaan hankealueella tai sen läheisyydessä pesii varpushaukka sekä tuulihaukka ja sijoittuu mehiläishaukan ja hiirihaukan reviirit. Yhteysviranomaisen katsoo päiväpetolintujen osalta esitetyn selvityksen jäävän osittain puutteelliseksi, koska jää epäselväksi, onko havaittujen uhanalaisten lajien pesäpaikkoja pyritty etsimään, jotta ne voitaisiin asianmukaisesti ottaa huomioon voimaloiden, tiestön ja sähkönsiirron sijoitus suunnittelussa.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Suomen Lajitietokeskuksen aineistoissa on kirjaus hankealueelta tehdystä sääksihavainnosta, jonka havainnoija on sama henkilö kuin hankkeen linnustoselvitysten tekijä. Havaintoajankohdan perusteella havainto on tehty liito-oravakartoitusten yhteydessä. Mainintaa sääksihavainnosta ei kuitenkaan ole esitetty arviointiselostuksessa tai sen liitteissä. Arviointiselostus kuitenkin sisältää ohjeistuksen sääksen pesän huomioimiseen metsänkäsittelyssä.

Täten arviointiselostus jättää epävarmuutta sääksen osalta ja yhteysviranomainen pitää puutteena, ettei sääksestä tehtyä havaintoa ole tuotu esiin.

Päiväpetolintuihin on arvioitu kohdistuvan vähäistä haittaa mitä on perusteltu sillä, ettei päiväpetolintujen pesiä ole tiedossa hankealueelta. Yhteysviranomainen ei pidä tehtyä arviointia oikeana arvion perustuessa ainoastaan hankealueen läheisyydestä ennestään tunnettujen petolintujen pesäpaikkoihin. Arvioinnissa ei ole käsitelty linnustoselvityksissä havaittujen petolintujen reviireihin kohdistuvia elinympäristömuutoksia tai mahdollista voimaloiden aiheuttamaa törmäysriskiä petolinnuille. Tästä syystä yhteysviranomainen pitää tehtyä arviointia riittämättömänä ja arviointia tulee täydentää petolintuselvitysten tulosten pohjalta.

Yhteysviranomainen tuo esille eritoten petolintujen osalta, että pesäpaikkauskollisten lajien pesän vahingoittaminen on luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä myös lisääntymiskauden ulkopuolella, mikäli kyse on eläimen tekemästä, toistuvasti käytettävästä pesästä. Yhteysviranomainen ohjeistaa noudattamaan kyseistä lakipykälää etenkin hankealueella havaittujen viirupöllön, mehiläishaukan sekä hiirihaukan osalta, mikä edellyttää pesäpaikkojen tiedossa olemista. Muutoinkin hankkeen toteutuksessa tulee ottaa huomioon 70 §:n mukaiset kiellot eritoten pesimäaikaisen häirinnän suhteen, joten lisääntymiskauden herkkänä ajanjaksona tulee huomioida riittävä laaja häiriötön puskurivyöhyke hankealueella sijaitsevien pesäpaikkojen ympärillä.

Hankealueen metsäkanalintujen soittimia on tarkasteltu yhteensä viiden maastopäivän ajan. Hankealueelta on paikannettu yksi metson soidin ja kahdeksan teeren soidinta, joista kolmella on ollut vähintään kymmenen soivaa koirasta. Tiedot soittimista on raportoitu yhteysviranomaiselle erillisessä viranomaiskäyttöön tarkoitetussa liitteessä, mutta raportista ei käy ilmi teeren soittimien kohdalla, mitä kyseisistä soittimista voidaan pitää merkittävinä.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että soivien metsojen perusteella ei voi päätellä soittimen merkittävyyttä. Lisäksi vain yhtenä vuonna tehty selvitys on altis satunnaisvaihtelulle, kuten myös Luke on lausunnossaan todennut.

Yhteysviranomainen pitää voimalapaikkojen sijainnin suunnittelussa tärkeänä huomioida, että nykyisen kirjallisuuden valossa törmäysriskin lisäksi metsäkanalinnut saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta tai käyttää sitä vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi siis myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes ym. 2020). Täten voimaloiden sijoittumista tulee tarkastella uudestaan, sillä kuten Luonnonvarakeskus on antamassaan lausunnossa tuonut esiin, vaihtoehdossa VE1 lähimpien voimaloiden etäisyys (320 m ja 460 m) metson soittimiin on riittämätön.

Lisäksi yhteysviranomainen huomauttaa, että Suomen ympäristökeskuksen julkaisemassa oppaassa (Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2 korjattu painos, 2024) metsäkanalintujen soidinalueiden arvoluokkien osalta on tehty päivitystä: metson ja teeren erittäin

tärkeät soidinalueet sijoittuvat arvoluokkaan 2 (erityisen tärkeät kohteet) ja tärkeät alueet arvoluokkaan 3 (monimuotoisuutta turvaavat kohteet). Tulosten tulkinta tämän osalta on tekemättä ja se tulee täydentää ennen kaavaehdotusta.

Tavanomaiseen pesimälinnustoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu vähäiseksi. Läheiset IBA- ja FINIBA-alueet ovat tunnistettu asianmukaisesti, mutta yhteysviranomaisen huomauttaa, että Nurmesjärven Natura-alueen seutu on myös MAALI-aluetta. Täten tieto lähimmästä MAALI-alueesta tulee korjata kaavoitusvaiheeseen. Arviointiselostuksessa esitetään hankealueelta rajatun linnustollisesti arvokas alue Ahverioinen, josta lähimmät voimalat sijoittuvat hankevaihtoehdossa VE1 750 metrin päähän ja vaihtoehdossa VE2 yli kahden kilometrin päähän. Yhteysviranomaisen pitää linnustollisesti arvokkaaksi tunnistettua aluetta tärkeänä hankkeen jatkosuunnittelun kannalta ja huomauttaa, että kyseisen osalta tulee huomioida asianmukaiset suojaetäisyydet suhteessa lähimpiin rakentamiskohteisiin, voimalasijainteihin sekä sähkönsiirtoreittiin.

Sähkönsiirtoreitin osalta on hyödynnetty Kokkopetäikön hankkeessa laadittuja pesimälinnustoselvityksiä ja selvityksiä on täydennetty kesällä 2023 tehdyillä pesimälinnustoselvityksillä toukokuun alussa yhden ja kesäkuun loppupuolella kolmen maastopäivän ajan. Yhteysviranomaisen katsoo, ettei maastotöiden ajankohta ole ollut asianmukaisen pesimälinnustoselvitysten tekemiselle otollisin, mikä saattaa luoda epävarmuutta tehtyjen selvitysten luotettavuudesta. Selkeä puute on, ettei sähkönsiirtoreitillä ole tehty erillistä metsäkanalintujen soidinselvitystä, pöllökuunteluita ja päiväpetolintuselvitystä. Yhteysviranomaisen ei täten pidä tehtyjä selvityksiä riittävänä.

Luontoselvitysraportin mukaan sähkönsiirtoreitin varrelta ei selvityksien perusteella löytynyt linnustollisesti arvokkaita alueita, mutta reittivaihtoehdon SVE D osalta on esitetty, että sen alueelle saattaa sijoittua metson soidin. Reitin alueelle ei ole tehty metson soidinpaikkaselvitystä, joten asia jää epävarmaksi.

Sähkönsiirtoreittien osalta on tunnistettu sähkönsiirron vaikutusmekanismit linnustolle, mutta vaikutustenarviointi jää hyvin suppeaksi. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että myös sähkönsiirron osalta rakentamisen ajoitetaan pesimäkauden ulkopuolelle ja mahdollisia törmäyshaittoja pyritään vähentämään tunnistamalla linnuston liikkumisen kannalta tärkeitä reittiosuuksia.

Muuttolinnuston osalta hankealue sijaitsee sisämaassa sijoittuen kuitenkin kurjen syksyiselle muuttoreitille. Arviointiselostuksessa tai sen liitteissä ei ole kerrottu sijoittuuko hankealueelle tai sen läheisyyteen tärkeitä lintujen muutonaikaisia levähdys- ja ruokailualueita. Muutontarkkailua on tehty keväällä, että syksyllä kymmenen maastopäivän ajan kumpanakin 80 tuntia Settijärven etelärannalle sijoitetusta nosturista. Lintujen kevät- ja syysmuuttoselvityksessä kertyneen muuttolinnustodatan perusteella on tehty törmäysmallinnus.

Kevään aikana muutonseurannoissa on havaittu yhteensä 6 124 kookasta muuttajaa, joista runsain muuttaja oli kurki. Arviointiselostuksen mukaan tehdyssä muutonseurannassa saatujen tulosten perusteella voidaan päätellä alueen olevan

hieman tavanomaista tärkeämpi sisämaan muuttoreitti ja kurjille, työttöhyypille sekä kuoveille tavanomaista merkittävämpi. Syksyn seurannoissa kookkaita lajeja havaittiin arviointiselostuksen mukaan yhteensä 5 768 yksilöä joista 4 660 oli kurkia. Arviointiselostuksen mukaan lintujen syysmuutto oli alueella hyvin hajanaista eikä selviä muuttoreittejä voida juuri osoittaa havaintoaineistojen perusteella.

Tehdyn törmäysmallinnuksen tulosten perusteella keväiset törmäysriskit ovat mainittavia työttöhyypälle mutta syksyllä suurimmat riskit kohdistuvat peippolajeihin, räkättirastaaseen ja kurkeen, joiden on arvioitu törmäävän keskimäärin puolentoista vuoden välein. Arviointiselostuksessa on esitetty tehdyn mallinnuksen perusteella muuttolintujen törmäysriskien olevan hyvin vähäisiä ja riskilentojen määrät pääosin erittäin vähäisiä. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, että muuttolinnuston osalta tehtyyn törmäysmallinnukseen jää epävarmuutta eikä sen perusteella voida tehdä suoria johtopäätöksiä.

Arviointiselostuksen mukaan muuttolinnuston osalta hankkeen vaikutukset alueen kautta muuttavalle linnustolle yksin ja yhdessä seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa on arvioitu kokonaisuutena merkitykseltään vähäisiksi. Yhteysviranomaisen pitää esitettyä arviota oikeana, mutta huomauttaa, että kurjen keväisille ja syksyisille muuttoreiteille sijoittuu lukuisia sekä valmiita että vireillä olevia tuulivoimahankkeita, joista väistämättä aiheutuu jossain määrin yhteisvaikutuksia. Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon kevään muutonseurannoissa tehty päätelmä, että alue on hieman tavanomaista tärkeämpi sisämaan muuttoreitti.

Linnustolle aiheutuvat yhteisvaikutukset koostuvat selostuksen mukaan lähiseudun eri tuulivoimahankkeista. Yhteysviranomaisen toteaa yhteisvaikutusten arvioinnin varsin suppeaksi, eikä arvioinnissa ole tunnistettu tuulivoimaloiden lisäksi sähkönsiirron aiheuttamia vaikutuksia. Minkäänlaista numeerista tietoa eri hankkeiden yhteispinta-aloista ei kerrota, mikä selventäisi kyseisten hankkeiden aiheuttamien elinympäristömuutosten ja häiriövaikutuksen mahdollista laajuutta.

Arvioinnissa esitetään myös yleistäviä olettamuksia linnustovaikutuksista perustelematta väittämiä. Yksi tällainen väite on, että linnustolla olisi paljon korvaavia elinympäristöjä, pesämetsiä ja soidinpaikkoja tuulivoimarakentamisesta huolimatta. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa elinympäristöjen häviämisen, pirstaloitumisen ja heikkenemisen olevan sekä kansallisesti että kansainvälisesti yksi merkittävimpiä eläinlajien uhanalaistumisen pääsyitä. Esitetty väite ei siten ole asianmukainen peruste linnustovaikutusten arvioinnin johtopäätöksille ja vaikutuksen merkittävyyden tulkinnalle.

Arvioinnissa myös todetaan metsätalouden olevan vaikutuksiltaan selvästi tuulivoimarakentamista haitallisempaa elinympäristöjen pirstouttajana. Yhteysviranomaisen on osin samaa mieltä, mutta korostaa että metsätalouden vaikutukset tuleekin ottaa huomioon kumulatiivisina yhteisvaikutuksina, eikä tuulivoimarakentamisesta erillisenä tekijänä.

Linnustovaikutusarvioinnista puuttuu kokonaan arvio hankkeiden yhteisvaikutuksista linnustoon (pl. muuttolinnusto). Yhteysviranomaisen edellyttää, että linnustoon kohdennettuja vaikutusarviointeja täydennetään ennen kaavaehdotusvaihetta ja huomioidaan tuulivoimaloiden lisäksi myös sähkönsiirron yhteisvaikutuksia.

Yhteysviranomaisen katsoo, että myös lievennyskeinoja on pohdittu suppeasti. Haittojen vähentämiseksi tulee lieventämistoimet ottaa huomioon sitoutuneesti hankkeen jatkosuunnittelussa sekä tuulivoiman tuotantoalueen että sen sähkönsiirron osalta. Hankkeen jatkosuunnittelun kannalta yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että rakentamisen ajoitetaan pesimäkauden ulkopuolelle ja mahdollisia törmäyshaittoja pyritään vähentämään.

5.7.9 Vaikutukset direktiivilajistoon ja muuhun eläimistöön

Arviointiselostuksessa on kuvattu tuulivoiman ja voimalinjojen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat vaikutusmekanismet eläimistöille. Selvitykset ja kartoitukset ovat asianmukaisia, mutta osittain niukkoja, eikä kaikkia ole toteutettu arviointiohjelmasta annetun lausunnon mukaisesti.

Liito-oravasta on laadittu selvitykset erikseen hankealueen ja voimajohtoreittien osalta. Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomaisen on todennut, että esitettyjen suunnitelmien yleispiirteisyyden vuoksi selostusvaiheessa selvitysten tulokset on esitettävä tarkemmin, ja karttakuvissa tulee ilmetä selvitetty alueet/reitit, tehdyt havainnot sekä myös hankkeen suunnitellut rakenteet (voimalat, tiet ja sähkönsiirtolinjat) riittävän selkeästi selvitysten kattavuuden sekä vaikutusarvioinnin helpottamiseksi. Tämän ohjeistuksen mukaisesti ei ole kuitenkaan toimittu, ja hankealueella tehdyn liito-oravaselvityksen osalta (yht. 6 päivänä toukokuussa 2023) ei ole esitetty kartoitettuja kohteita. Yhteysviranomaisen pitää tätä puutteena, joka on syytä korjata kaavoitusvaiheessa. Voimajohtolinjojen osalta selvitysalueet on esitetty asianmukaisesti.

Liito-oravalle ei ole arvioitu aiheutuvan kummastakaan hankevaihtoehdosta vaikutuksia, sillä hankkeessa tehdyn liito-oravaselvityksen ja tietokantatarkastelun perusteella hankealueella ja voimajohtolinjoilla ei ole havaittu olevan lajin elinalueita. Yhteysviranomaisen katsoo arvioinnin olevan raportointiin liittyvästä puutteesta huolimatta riittävällä tavalla perusteltu, eikä tehdyn johtopäätöksen osalta ole huomauttamista.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vuonna 2022 tehty viitasammakkokartoitus on toteutettu otollisena ajankohtana ja raportoitu asianmukaisesti, joten sitä voidaan pitää riittävän luotettavina. Viitasammakkohavaintoja on tehty Ahveroisella ja sen koillispuolen kahdelle kaivetulla lammella, jotka ovat viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joita koskee luonnonsuojelulain 78 §:n mukainen hävittämis- ja heikentämiskielto.

Arviointiselostuksen mukaan viitasammakkoon kohdistuvien vaikutusten katsotaan riittävien suojaetäisyyksien myötä olevan rakennusvaiheessa epätodennäköisiä. Toimintavaiheessa vaikutusten arvioidaan olevan melun takia korkeintaan vähäisiä, mutta ainoastaan vaihtoehdossa VE1. Yhteysviranomaisella ei ole huomauttamista viitasammakon osalta annetun arvioinnin suhteen.

Yhteysviranomainen toteaa, että kesä-elokuussa 2022 tehdyn lepakkokartoituksen toteutus ja tulokset on raportoitu asianmukaisesti. Toteutus on noudattanut pääosin annettua ohjeistusta (Suomen lepakkotieteellinen yhdistys 2023), mutta yhteysviranomainen huomauttaa, että kartoitusraportin mukaan lämpötila on kahtena kartoitukseen käytettynä yönä laskenut selkeästi alle kuuden asteen, mikä on osaltaan voinut vaikuttaa kartoituksen tuloksiin. Tätä ei kuitenkaan ole tunnistettu epävarmuustekijäksi, vaikka edellä mainitun lepakkotieteellisen yhdistyksen ohjeen mukaan yleinen suositus alimmaksi lämpötilaksi ruokailevien lepakoiden kartoittamiselle on noin kuutta astetta.

Kartoituksen yhteydessä tehty havaintoja yksittäisistä pohjanlepakoista, mutta vain elokuussa tehdyllä maastokierroksella. Lepakoille merkityksellisiä alueita ei näiden havaintojen pohjalta ole voitu määrittää. Näin ollen lepakkolajeille ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia kummastakaan hankevaihtoehdosta. Huolimatta kartoituksen sääolosuhteista aiheutuvasta epävarmuudesta yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnin johtopäätöksiä voidaan pitää riittävän luotettavina.

Arviointiselostukseen on liitetty suurpedoista tehty selvityksenä nimetty kooste, jossa on käsitelty kunkin neljän suurpetolajin ekologiaa, kannankehitystä, havaintotietoja hankealueen ympäristössä sekä tuulivoimarakentamisen vaikutuksia. Kyse on asiantuntija-arviosta, joka pohjautuu suhteellisen kattavaan kirjallisuuskatsaukseen sekä Luonnonvarakeskuksen kokoamiin havaintotietoihin ja kanta-arvioihin. Lisäksi viitataan hankealueella tehtyihin lumijälkilaskentoihin, joiden lisäksi ei ole tehty muuta suurpetojen maastoseurantaa.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeen rakentamisen sekä toiminnan aikaiset haitalliset vaikutukset suurpetoihin ovat vähäisiä. Hankevaihtojen välisiä mahdollisia eroja vaikutusten osalta ei juuri käsitellä.

Yhteysviranomainen on Korteperän tuulivoimahankkeen arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa todennut, että suurpetojen osalta esitetyt selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion kyseenomaisten lajien esiintymisestä alueella. Tämä toteamus pitää paikkansa myös arviointiselostuksen osalta, sillä talviseen aikaan keskittyvät havaintotiedot, joita selvityksen pääosin käsitellään, eivät juurikaan kerro hankkeen vaikutusalueen merkityksestä suurpetojen lisääntymisaikaisena elinympäristönä.

Suurpetoselvitysraportin mukaan hankealue kuuluu seudun varsin runsaiden ilveshavaintojen perusteella ilveksen elinpiiriin; ilveksestä on tehty jälkihavaintoja hankealueella tehdyssä lumijälkilaskennassa. Mutta alueen maastonpiirteiden vuoksi on arvioitu epätodennäköiseksi, että hankealueella sijaitsisi ilveksen lakisääteisiä lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Tämän tiedon pohjalta on arvioitu,

että hankkeella on vain vähäisiä vaikutuksia ilveksiin. Jostain syystä tätä lajikohtaista arviointia ei kuitenkaan esitetä varsinaisessa arviointiselostuksessa, mikä on selkeä puute. Yhteysviranomaisen katsoo, ettei esitetyn selostuksen perusteella voida poissulkea sitä mahdollisuutta, etteikö hankealueella voisi sijaita ilveksen toistuvassa käytössä olevia pesäalueita. Näin ollen myöskään hankkeesta aiheutuvia luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia vaikutuksia ei ilveksen osalta voida poissulkea. Ja koska on muutoinkin epävarmaa, missä määrin tuulivoimarakentaminen vaikuttaa ilveksen elinympäristön käyttöön ja sitä kautta lisääntymiseen ja selviytymiseen, yhteysviranomaisen katsoo, ettei vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia voida kokonaisuudessaankaan luotettavasti poissulkea. Nämä seikat on syytä huomioida kaavaehdotusta laadittaessa.

Suurpetoselvityksen mukaan Haapajärven kunnan ja lähikuntien alueella esiintyy elinvoimainen karhukanta. Yhteysviranomaisen toteaa, ettei esitetyn selvityksen perusteella voida todeta, etteikö hankealueella tai sen vaikutuspiirissä ole mahdollisesti sijainnut karhun pesäpaikkoja, vaikka alue onkin jo ihmisvaikutuksen piirissä. Kuten selvityksessä on todettu, karhun pesäpaikat vaihtuvat yleensä vuodesta toiseen ja karhulla on mahdollisuus valikoida pesäpaikka kauempaa ihmistoiminnan vaikutuksesta, kun rakentaminen aloitetaan ennen lajin asettumista talvilevolle. Näin ollen hankkeen rakennusvaiheesta karhun talvehtimiselle aiheutuvat häiriöt on todennäköisesti mahdollista minimoida asianmukaisten lievennystoimien myötä. Kokonaisuudessaan hankkeen vaikutukset karhulle on arvioitu vähäisiksi, mutta yhteysviranomaisen katsoo tähän sisältyvän epävarmuutta, sillä karhu on herkkä häiriöille, ja karhun osalta vaikutusten arviointi saattaa sisältää riskejä virhearvioinneille etenkin tuulivoimaloiden toimintajakson osalta.

Suden osalta tehtyä johtopäätöstä voidaan tässä tilanteessa pitää oikeanlaisena, sillä Luonnonvarakeskuksen julkaisemien viimeisimpien kanta-arvioiden mukaan alueella ei ole ollut viime vuosina aktiivista susireviiriä. Kuten ohjelmavaiheessakin, yhteysviranomaisen huomauttaa, että alue on silti edelleen potentiaalista reviirialuetta, ja tilanne voi muuttua varsin nopeasti nuorien susien etsiessään itselleen vapaita elinalueita. Suden ja muidenkin suurpetojen osalta hankkeen jatkovaiheissa on syytä hankkia aina tuoreimmat saatavilla olevat havaintotiedot hankealueelta ja sen vaikutuspiiristä sekä tarkastettava viimeisimmät, vuosittaiset lajikohtaiset kanta-arviot (kts. KHO 2023:70). Seuraava, maaliskuun 2025 tilannetta kuvaava uusi kanta-arvio julkaistaan kesällä 2025.

Yhteysviranomaisen yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen siitä, että jos Haapajärven ja lähikuntien kaikki suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet toteutuvat täysimittaisina, aiheutuu suurpedoille todennäköisesti heikentäviä yhteisvaikutuksia. Vaikutusten merkittävyyteen arvioinnissa ei kuitenkaan oteta kantaa, mikä jättää yhteisvaikutusarvioinnin pintapuoliseksi. Tämä on puute, joka on syytä korjata kaavoitusvaiheessa, sillä Haapajärven seudulla vireillä olevien tuulivoimahankkeiden suuren kappalemäärän ja alueellisen laajuuden vuoksi yhteisvaikutusten huolellinen arviointi on keskeistä. Yhteysviranomaisen myös

korostaa, että toistaiseksi tuulivoimarakentamisen vaikutuksista suurpetoihin on olemassa hyvin vähän etenkin Suomen olosuhteisiin sovellettavissa olevaa tutkittua tietoa. Tämä korostaa varovaisuusperiaatteen soveltamisen tärkeyttä vaikutusten arvioinneissa.

Metsäpeuran osalta on esitetty erillinen selvitysraportti, jossa hankkeen vaikutuksia lajiin ja sen elinympäristöihin on pyritty arvioimaan käytettävissä olevien tutkimustietojen sekä valmiiden paikkatietoaineistojen avulla. Kyse on siis asiantuntija-arviosta, jota varten ei ole tehty maastoselvityksiä.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu ja tuotu esille varsin kattavasti muista *Rangifer tarandus*-alalajeista olemassa oleva tutkimustieto, ja siihen liittyvä epävarmuus sovellettaessa kyseisiä tietoja metsäpeuraan ja hankealueen olosuhteisiin. Yhteysviranomaisen painottaa, että tiedon viitteellisyys ja suoranainen puute korostavat varovaisuusperiaatteen tärkeyttä arvioitaessa metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia.

Melu- ja välkemallinnuksia sekä näkyvyysanalyysia yhteysviranomaisen pitää varsin mainiona lisänä arviointiin. Näiden karttakuvat ilmentävät selkeästi hankevaihtoehtojen välisen eron häiriövyöhykkeen laajuudessa. Selvityksessä käytettyjen paikkatietoaineistojen valintaan ja aineistojen perusteella tehtyyn tulkintaan liittyy kuitenkin jossain määrin epävarmuutta.

Arviointiselostuksessa todetaan, ettei hankealue kuulu Luonnonvarakeskuksen panta-aineiston perusteella metsäpeuran laidunnus- tai kesäaikaisiin lisääntymisalueisiin. Yhteysviranomaisen yhtyy näkemykseen siltä osin, että hankealue ei kyseisen aineiston perusteella näytä kuuluvan Suomenselän metsäpeurakannan kesäaikaisen levinneisyysalueen keskeisimpiin osiin. Muutoin esitetylle väitteelle ei kuitenkaan ole olemassa perusteita, kun otetaan huomioon hankealueen itäosan muuta ympäröivää aluetta tiheämpi paikannustieto (selvityksen kuva nro. 9) sekä tieto siitä, ettei GPS-pannoilla varustettujen peurojen poissaolo suinkaan tarkoita, etteikö alueella silti voisi elää metsäpeuroja.

Metsäpeurojen elinympäristöpotentiaalin tarkasteluun on selvityksessä hyödynnetty Zonation- ja Corine-aineistoihin perustuvissa karttaesityksiä. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa kyseisten aineistojen soveltuvan tähän tarkoitukseen heikohkosti, sillä esim. Zonationin avulla ei ole mahdollista tarkastella lajille merkittäviä suoalueita, kuten selostuksessakin on todettu. Kyseiset analyysit eivät siten tunnista hankealueella sijaitsevaa Lamminrämeeen suojelualuetta tai sen eteläpuoleista suolampea Ahveroinen, vaikka selvityksessä ne on oikeutetusti tunnistettu potentiaalisiksi metsäpeuran elinympäristöiksi.

Yhteysviranomaisen suosittelee, että kaavoitusvaiheessa arvioinnissa hyödynnetään Luonnonvarakeskuksen ja Metsähallituksen vuonna 2024 julkaisemaa "Vasallisten metsäpeuravaadinten elinympäristöt" -ennustekarttaa, joka kuvaa metsäpeurakannan elinkyvyllä tärkeitä elinympäristötekijöitä. Myös Pohjois-Pohjanmaan liiton vuonna 2024 julkaisema ja 2025 täydentämä Natura-riskiselvitys ("Natura 2000-verkostoon kohdistuvien riskien tunnistaminen") on

syytä ottaa kaavoitusvaiheessa huomioon, sillä kyseisessä selvityksessä on käsitelty kattavasti myös metsäpeuraa. Osana selvitystä on laadittu metsäpeuran havaittuihin vaellusreitteihin ja vasomis- sekä kesälaidunalueisiin, ja edellä mainittuun metsäpeuran tärkeitä elinympäristöjä mallintavaan aineistoon perustuen metsäpeuraverkostoksi nimetty paikkatietorajaus. Hankealueen kaakkoisosaa, eli Lamminräme ja Ahveroinen kuuluvat kyseiseen rajaukseen, mikä kertoo alueen tunnistetusta merkityksestä metsäpeuralle. Yhteysviranomaisen pitää osittaisena puutteena, ettei arviointia varten ole tehty maast selvityksiä, joilla käsitystä hankealueen ja sen ympäristön merkityksestä metsäpeuralle olisi todennäköisesti saatu selkeästi parannettua.

Käytettävissä olevien tutkimustietojen perusteella yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen molemmista vaihtoehtoista aiheutuvat haitalliset vaikutukset voidaan arvioinnista esitetysti poissulkea sellaisten Natura-alueiden osalta, joiden suojeluperusteena metsäpeura on tai joiden suojeluperusteeksi sitä on suunniteltu lisättäväksi. Selostuksen mukaan hankevaihtoehdon VE2 vaikutus on hieman pienempi kuin VE1 vaihtoehdon, sillä voimalat eivät sijoitu metsäpeuran kannalta soveltuville alueille. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen, ja pitää vaihtoehtoa VE2 selkeästi metsäpeuran kannalta parempana vaihtoehtona kaavoitusvaiheen suunnittelussa, jota varten metsäpeuran osalta annettavaa selostusta on syytä täydentää, kuten edellä on esitetty.

Muu eläimistö ja ekologinen verkosto

Arviointiselostuksessa on arvioitu hankkeen vaikutuksia Pohjois-Pohjanmaan liiton teettämän selvityksen kattamiin ekologiin yhteyksiin. Muuten ekologisten yhteyksien, kuten esimerkiksi hankealueelta ja sen ympäristöstä tunnistettujen arvokohteiden kytkeytyvyyden tarkastelu on sangen heikkoa. Arviointiselostuksen perusteella jääkin siksi epäselväksi, miten ekologiset yhteydet tullaan ottamaan huomioon voimaloiden, sähkönsiirtoreittien ja tielinjojen sijoittamisessa. Yhteysviranomaisen pitää myös ristiriitaisena, että arviointiselostuksessa todetaan argumenttina eläinten voivan tottua tuulivoimaloiden aiheuttamaan häiriöön, vaikka samassa yhteydessä todetaan, ettei asiaa ole tieteellistä tutkittu.

Yhteysviranomaisen kehottaa täydentämään ekologisten yhteyksien osalta tehtyä arviointia kaavoitusvaiheessa. Vaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida tarkemmin eri lajeille soveltuvien elinympäristöjen määrälliset muutokset, toimintojen lajien elinympäristöjä pirstova vaikutus sekä lisääntyvän häiriön vaikutus. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee huomioida uudempi Natura-alueita ja ekologisen verkostoa koskeva selvitys.

5.7.10 Vaikutukset Natura-alueisiin ja suojelualueisiin

Arviointiselostuksen karttakuvassa 183 on esitetty hankealueella sekä sen ympäristössä sijaitsevat suojelualueet, Natura-alueet, luonnonsuojeluohjelma-alueet ja arvokkaat lintualueet. Yhteysviranomaisen katsoo, että osa hankealueen ympäristössä yli 5 km etäisyydellä hankealueen rajasta sijaitsevista yksityisten suojelualueista sekä valtion muista suojelualueista/valtion suojelutarkoitukseen

varatuista alueista puuttuu karttaesityksestä. Arviointiselostuksen tekstissä on mainittu lähimmät alueet. Yhteysviranomainen katsoo, että tekstiä havainnollisempi tapa olisi esittää suojelualueet karttakuvan lisäksi sellaisessa taulukossa, johon on merkattu myös lähimmän voimalasijainnin ja suojelualueiden väliset etäisyydet.

Arviointiselostuksen mukaan Lamminrämeeen YSA-alueen läheisyyteen suunnitellaan hankkeen vaihtoehdossa VE1 voimalat 16 ja 18, lähimmillään 200 m etäisyydelle suojelualueesta. Merkittävät rakentamisen aikaiset vaikutukset pysyvät selostuksen mukaan epätodennäköisinä, mikäli luonnonsuojelualueen läheisyydessä toimittaessa noudatetaan varovaisuutta ja lieventämistoimenpiteet toteutetaan.

Yhteysviranomainen toteaa, etteivät arviointiselostuksessa käytetyt tuulivoimala-alueiden laajuudet vastaa osayleiskaavan selvästi suurempia tuulivoimala-alueita. Tästä syystä esim. voimala-alueet T17 ja T18 ovat lähempänä luontoarvokohteita kuin arviointiselostuksen kartoissa on esitetty. Voimala-alue T18 rajoittuu suoraan Lamminrämeeen suojelualueeseen. Vaikutustenarviointi ei ole yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asianmukainen ja sitä tulee täydentää. Vaikutustenarviointi ei voi perustua oletukseen, että rakentamisen varotoimenpiteisiin tai lieventämistoimenpiteiden, vaan vaikutukset on ensisijaisesti arvioitava ilman mahdollisia lieventäviä toimenpiteitä. Tämän lisäksi voidaan esittää, miten arvioitua vaikutusta voitaisiin lieventämistoimenpiteillä vähentää. Lieventämistoimenpiteet on kuvailtava. Vaikutusmekanismit, mm. hydrologiset vaikutukset on selkeästi esitettävä ja asiantuntija-arvion päättelyketju on oltava läpinäkyvä ja ekologisesti perusteltu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tuulivoimala-alueiden ei tulisi rajoittua suoraan suojelualueisiin. Huomioitava on, että suojelualueetta heikentävä toimintaa voi olla alueen rauhoitussäännöksiä vastaan, jolloin toimet on kielletty ilman erillistä poikkeamislupaa.

Arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirtoreittivaihtoehto SVEB sijoittuu 145 m päähän Sauviinmäen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvasta luonnonsuojelualueesta ja 225 m päähän Sauviinmäen Natura-alueesta. Sauviinmäen lehdolle ei ole arvioitu aiheutuvan vaikutuksia. Selostuksen mukaan sähkönsiirtovaihtoehdot eivät ennalta arvioiden aiheuta haitallisia vaikutuksia suojelualueille. Yhteysviranomainen toteaa, että Sauviinmäen luonnonsuojelualueen ja Natura-alueen osalta asiantuntija-arvio on ekologisesti perusteltava ja siinä on huomioitava lausunnon osuudessa *kasvillisuus ja luontotyytit* esille tuodut asiat.

5.7.11 Liikennevaikutukset

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue lausuu Korteperän tuulivoimahankkeen liikennevaikutusten arvioinnista sekä antaa ohjeita tienpidon näkökulmasta hankkeen kuljetusten jatkosuunnitteluun.

Arviointiselostuksessa hankealueen sijainti suhteessa ympäröivään maantieverkkoon ja nykytila on kuvattu pääosin riittävällä tasolla. Hankealueen

läheisyydessä olevat maantiet on kuvattu tekstissä ja nykyiset liikennemäärät esitetty kartalla.

Liikennevaikutuksia on tarkasteltu hankkeen lähivaikutusalueella, jonka esitetään ulottuvan kahden kilometrin etäisyydelle uloimmista suunnitelluista voimalapaikoista. Arviointiselostuksen mukaan rakentamisen aikaiset liikenteeseen kohdistuvat vaikutukset ovat paikallisia ja tilapäisiä.

Arviointiselostuksessa on esitetty kahta eri sisääntuloreittiä kantatieltä 58. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että riippuen siitä, mistä kulku hankealueelle tullaan toteuttamaan, voi maantien liittymä edellyttää käyttötarkoituksen muutosta. Liittymälupahakemuksesta on tarpeen olla yhteydessä ELY-keskukseen.

Arviointiselostuksessa ei ole tarkemmin tuotu esille, kuinka paljon aktiivisten kuljetusreittien varrella on häiriintyviä kohteita, kuten pysyvää ja loma-asutusta. Yhteysviranomaisen näkee tärkeänä, että jatkosuunnittelussa hankkeen kuljetuksia suunniteltaessa huomioidaan kuljetusreittien varrella oleva asutus, ja pyritään minimoimaan kuljetuksista aiheutuvat haitat (mm. liikenneturvallisuuden, pölyn, melun ja värinän osalta) tienvarren asukkaiden ja muiden tienkäyttäjien näkökulmasta. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota koululaisten liikenneturvallisuuteen hankkeen rakentamisvaiheen aikana ja selvitettävä, onko kuljetusreittien varrella tieosuuksia, joilla koululaiset kulkevat jalan tai pyörällä tien varressa tai joutuvat koulumatkallaan ylittämään tien.

Hankkeessa on laadittu saavutettavuusselvitys, jonka tavoitteena on ollut arvioida erikoiskuljetusten liikennöitävyyttä rajautuen tuulivoimalan osien erikoiskuljetuksiin. Selvityksessä on tunnistettu kuljetusreiteille sijoittuvat haasteelliset paikat, joissa tarvitaan mahdollisesti toimenpiteitä kuljetusten toteuttamiseksi. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että saavutettavuusselvitys on laadittu YVA-menettelyn yhteydessä. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-selostuksessa puhutaan kuljetusreitien pystygeometrian haastekohdista, jotka sijoittuvat Närpiöön ja Kauhajoelle. Nämä kohdat eivät kuitenkaan esitettyjen kuljetusreittien perusteella koske tämän hankkeen kuljetuksia. Mikäli tieto haastekohdista koskee tämän hankkeen kuljetuksia, tulee tällaisten paikkojen sijainnit esittää oikein. Mikäli tieto on virheellistä, olisi se ollut syytä poistaa liikennevaikutusten arvioinnin yhteydestä.

Arviointiselostuksessa molemmissa toteutusvaihtoehdoissa liikennevaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuudessaan vähäiseksi. Sen perusteella merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat kantatielle 58, jossa raskaan liikenteen määrä voi kasvaa enimmillään 20 prosenttia ja kokonaisliikennemäärä 2,4 prosenttia. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että mikäli mahdolliset maa-aineskuljetukset tai muut hankkeen kuljetukset sijoittuvat sellaisille osuuksille, joita ei YVA-selostuksessa ole huomioitu, tulee jatkosuunnittelussa arvioida aiheuttavatko nämä kuljetukset sellaisia vaikutuksia, jotka on syytä huomioida kuljetusten suunnittelussa.

Arviointiselostuksessa hankkeen liikenteeseen kohdistuvia vaikutuksia on tarkasteltu pääosin riittävällä tavalla. Yhteysviranomaisen näkee jatkosuunnittelun osalta keskeisenä selvittää kuljetusreittien varrella olevan asutuksen ja muiden häiriintyvien kohteiden huomioon ottamisen kuljetuksia suunniteltaessa.

5.7.12 Melu- ja välkevaikutukset

Meluvaikutukset

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen melumallinnukset ja niiden raportointi on tehty ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 (Tuulivoimaloiden melun mallintaminen) mukaisesti. Arviointiselostukseen liitetyn meluselvityksen (Sweco 26.6.2024) mukaan mallinnoissa on käytetty Nordexin N163/5.7 MW:n tuulivoimalan (without serrated trailing edge) taajuusjakaumia lähtömelutason ollessa 109,2+3 dB(A), napakorkeutta 210 m ja roottorin halkaisijaa 220 m. Tuulivoimamelun yhteisvaikutuksia on arvioitu Sauviinmäen, Välikankaan, Ristiniityn, Hakulinkankaan ja Kokkopetäikön tuulivoimapuistojen voimaloiden kanssa. Yhteismelumallinnoissa käytettyjen voimaloiden määrät, lähtömelutasot, napakorkeudet, roottorin halkaisijat sekä voimalatyypit on esitetty arviointiselostuksen taulukossa 5. Meluselvityksen mukaan mallinnukset on tehty windPRO 3.6 -ohjelmistolla ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

Melumallinnustulosten perusteella asuin- tai lomarakennusten kohdalla ei ylity VNa 1107/2015 mukainen 40 dB(A):n ohjearvo eivätkä asumisterveysasetuksen (545/2015) mukaiset toimenpideraja-arvot yöaikaiselle pienitaajuiselle sisämelulle. Myöskään yhteismelumallinnuksen tulosten perusteella Korteperän vaikutusalueen asuin- tai lomarakennusten kohdalla ei ylity VNa 1107/2015 mukainen 40 dB(A):n ohjearvo eivätkä asumisterveysasetuksen (545/2015) toimenpideraja-arvot yöaikaiselle pienitaajuiselle sisämelulle.

Meluselvityksen mukaan hankealueen eteläosassa (kiinteistönumero 69-401-19-99) on kuitenkin maastotietokantaan käyttötarkoitukseltaan lomarakennukseksi merkitty rakennus, joka on hanketoimijalta saadun tiedon perusteella käyttötarkoitukseltaan metsästysmaja eikä sitä siksi ole meluselvityksen mukaan huomioitu meluvaikutusten arvioinnissa. Kyseistä rakennusta ei ole esitetty melumallinnuskartoilla eikä se ole melumallinnoissa tarkastelurakennuksena.

Yhteysviranomaisen toteaa, että kyseisen lomarakennuksen lupa- ja käyttötarkoitustiedot tulee tarkistaa ja arviointeja tarkentaa tämän perusteella ennen kaavaehdotusta. Hankkeen suunnittelussa tulee noudattaa valtioneuvoston asetuksen mukaisia tuulivoimarakentamisen ulkomelutason ohjearvoja. Tuulivoimarakentamisen meluvaikutusten minimoimiseksi on olennaista sijoittaa tuulivoimalat riittävän kauas asutuksesta ja muista meluvaikutuksille herkistä kohteista. Lupa- ja käyttötarkoitustietojen tarkistuksen perusteella meluvaikutuksia on tarvittaessa ehkäistävä tuulivoimaloiden sijoitusta muuttamalla sekä luopumalla meluvaikutusten kannalta kriittisillä paikoilla sijaitsevista voimaloista. Siinä tapauksessa myös melumallinnus tulee päivittää vastaamaan uutta tilannetta.

Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että Välikankaan ja Ristiniityn tuulivoimapuistojen tuulivoimaloiden osalta yhteismelumallinnuksessa on käytetty siiven jättöreunan sahalaidoitusta (blades with serrated trailing edge), joka vähentää tämänhetkisen tiedon mukaan melupäästöä nimellisteholla 2-3 dB. Mikäli suunniteltujen Korteperän naapurituulipuistojen voimaloiden paikat muuttuvat tai voimalatyypit ovat nyt laaditussa meluselvityksessä käytettyjä lähtömelutasoja suurempia, on myös yhteismeluvaikutusten arviointi tarpeen päivittää tarvittavilta osin. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että melumallinnustarkastelut perustuvat ympäristöministeriön ohjeen (2/2014) mukaisesti melupäästön ylärajatarkasteluun. Laskennassa tulee käyttää suunnitellun/rakennettavan tai sitä ääniteknisesti vastaavan tai melupäästöltään suuremman voimalan lähtötietoja. Laskennan lähtöarvona tulee käyttää melupäästön (äänitehotaso) takuuarvoa eli laitevalmistajan takaamaa voimalan äänitehotasoa (emissio) voimalan tuottaessa enimmäissähkötehon.

Välkevaikutukset

Hankkeen välkemallinnus on laadittu yleisesti käytössä olevien periaatteiden mukaisesti seuraten ympäristöministeriön (2016) ohjeistusta. Vaikutukset on mallinnettu ilman puuston suojaavaa vaikutusta. Lisäksi on arvioitu välkkeen yhteisvaikutuksia Välikankaan, Ristiniityn ja Sauviinmäen hankkeiden tuulivoimaloiden kanssa.

Suomessa ei ole määritelty välkevaikutukselle raja-arvoja tai suosituksia. Yleisesti välkkeen vuosittaisia tuntimääriä verrataan Ruotsissa käytettävään enintään 8 tunnin suositusarvoon niin kutsutussa todellisessa mm. säätilan huomioivassa mallinnuksessa. Saksassa on käytössä (mallinnetulle maksimivälkkeelle) vuosi- ja päiväkohtaiset raja-arvot 30 h/v ja 30 min/pv.

Mallinnustulosten mukaan hankevaihtoehdossa VE1 teoreettisen maksimivälkkeen Saksan raja-arvot ylittyvät kahden tarkasteltavan rakennuksen kohdalla. Hankevaihtoehdon VE2 mallinnuksessa raja-arvo ei ylity. Ns. todellisen tilanteen välkevaikutus ei mallinnusten perusteella ylitä Saksan raja-arvoa tai ruotsin suositusarvoa (8 h/v).

Enimmillään teoreettinen maksimivälkevaikutus on hankevaihtoehdossa VE1 54 minuuttia vuorokaudessa ja lähes 41 h vuodessa, maksimivälkkeen raja-arvo ylittyy yhden asuinrakennuksen ja yhden vapaa-ajan asunnon kohdalla. Vaikutukset on arvioitu vähäisiksi molemmissa hankevaihtoehdoissa. Lomarakennuksen kohdalla päiväkohtainen maksimivälke aika kasvaa yhteisvaikutuksina Sauviinmäen tuulivoimaloiden kanssa verrattuna pelkän Korteperän mallinnustuloksiin. Hankevaihtoehdon VE2 osalta yhteisvaikutukset eivät lisää välkevaikutusta.

Yhteysviranomainen toteaa, että välkemallinnus sinänsä on tehty ja havainnollistettu YVA-ohjelmalausunnon ohjeistusta noudattaen. Yhteysviranomainen katsoo, että Saksassa sovellettavien ohjearvojen ylittyminen vuositasolla kahden mittauspisteen kohdalla ei tee vaikutuksesta suurta, mutta

kuitenkin vähäistä merkittävämmän. Välkevaikutus tapahtuu lisäksi asumisviihtyvyyden kannalta merkitsevään aikaan, keskipäivän tienoilla. Tulokset tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa vaihtoehdon VE1 kohdalla ja arvioida välkevaikutuksen vähentämistä toisenlaisella voimalasijoittelulla.

5.7.13 Vaikutukset ilmastoon ja luonnonvarojen hyödyntämiseen

Arviointiselostuksen mukaan tarkastelussa on hankkeen koko elinkaaren aikainen ilmastovaikutus, mukaan lukien maankäytön muutosten vaikutukset hiilitaseeseen. Vaikka arviointiselostuksessa on tuotu esiin tuulivoimaloiden ja sähkönsiirron elinkaaren vaiheet, ei itse arvioinnissa ole huomioitu materiaalien työstämisen ja osien valmistamisen, kuljetusten, rakentamisen eikä rakenteiden purkamisen ja osien kierrätyksen toimenpiteitä ja niiden ilmastovaikutuksia. Myöskään maa-aineisten ja tuotemateriaalien kuljetusmatkojen pituusoletuksia ei ole kuvattu. Lisäksi epäselväksi jää onko laskennassa huomioitu mahdolliset perustusten aiheuttamat maaperään kohdistuvat kaivuutyöt, massanvaihdot ja räjäytykset. Yhteysviranomainen kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että tuulivoimapuiston materiaalien aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt on arvioitu tukeutuen potentiaalisen laitetoimittajan huomattavasti alempitehoisen tuulivoimalan massa- ja päästötietoihin.

Yhteysviranomainen painottaa, että tarkastelua rajatessa pitäisi mainita arvioinnin ulkopuolelle jätettävien osatekijöiden positiivisten ja negatiivisten ilmastovaikutusten kokoluokka suhteessa arvioitavien osatekijöiden kokonaisuuteen. Näin voitaisiin paremmin hahmottaa poisjätettävien osatekijöiden merkittävyyttä. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen elinkaaren aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa on puutteita. Toisin sanoen, elinkaariarviointia käytetään kuvaamaan arviointia, joka ei vastaa elinkaariarviointia siinä mielessä kuin se sisällöltään ja menetelmiltään on.

Hankkeen maankäytön muutosten vaikutukset on arvioitu suunnittelualueelta poistettavan puuston vaikutuksina hiilivarastoihin ja -nieluihin. Kaikki hankevaihtoehdot ja sähkönsiirto vaikuttavat metsien ohella myös muihin maankäyttöluokkiin ja maaperäpäästöihin. Tätä ei ole kuitenkaan huomioitu arvioinnissa. Lisäksi arviointiselostuksen mukaan hanke sijoittuu osin turvemaille, millä on olennaisia vaikutuksia maaperäpäästöihin. Yhteysviranomainen toteaa, että hiilivarasto- ja -nielulaskelma on puutteellinen ja se aliarvioi hankkeen vaikutukset alueen hiilivarastoihin ja -nieluihin.

Kokonaisuudessaan hankkeen ilmastovaikutusten arviointi on laadittu hyvin ylimalkaisesti ja yleisluontoisesti.

Arviointiselostuksessa hankkeen vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen on kuvattu sanallisesti varsin hyvin. Arviointiselostuksessa on kuvattu sanallisesti tuulivoimaloiden ja voimajohdon elinkaaren aikaisia vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen. Arvioinnissa on laskettu tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentamisen vaatimat materiaalmäärät, maa- ja kiviaineisten määrät ja metsäpinta-alan vähenemä. Yhteysviranomainen huomauttaa, että

tuulivoimapuiston rakentamisen vaatimia materiaalmääriä on arvioitu tukeutuen potentiaalisen laitetoimittajan huomattavasti alempitehoisen tuulivoimalan massatietoihin, mikä aliarvioi hankkeen vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön.

Arviointiselostuksessa on arvioitu tuulivoiman osalta hankkeen tarvitsemien maa- ja kiviainesten määrä hankevaihtoehdoittain. Vastaavaa arviointia ei ole toteutettu voimajohdon hankevaihtoehdoille, vaan arviointiselostuksen mukaan voimajohdon rakentaminen ei vaadi merkittäviä massanvaihtoja. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että arviointiselostuksen mukaan hanke sijoittuu osin turvemaille, jolloin maaperä voi edellyttää massanvaihtoja kantavaan maaperään saakka. Toisaalta kallioisilla pylväspaikoilla perustuksen tekeminen voi edellyttää puolestaan poraamista tai louhimista.

5.7.14 Vaikutukset elinkeinoihin

Hankealue ja sen lähiympäristö on lähinnä suota ja talousmetsää. Hankealueella on myös kaksi peltoa ja pieni niitty. Lähialueen maa-ainestenottoalueet on kuvattu YVA-selostuksen kartalla. Sähkönsiirron linjat sijoittuvat pääosin metsäiselle alueelle, jolla harjoitetaan metsätaloutta. Hankealueelle tai sähkönsiirtoreiteille tai niiden läheisyyteen ei sijoitu voimassa olevia malminetsintä lupahakemuksia tai -varauksia.

Tuulivoimaloiden rakennusalueilla hanke vaikuttaa suoraan maankäyttöön muuttamalla metsätalouden käytössä olevia alueita energiantuotantoalueiksi. Tuulivoimaloiden rakennuspaikkojen lisäksi metsätalouden käytössä olevaa maata häviää rakennettavien huoltoteiden ja sähköasemien alueilta. Käytöstä poistuva maa-ala on vaihtoehdossa riippuen 19,1–33,8 ha. YVA-selostuksessa todetaan, ettei voimaloita, uutta tiestöä tai sähkönsiirtoreittejä sijoitu peltokuvioille, joten vaikutuksia maatalouden harjoittamismahdollisuuksiin ei odoteta muodostuvan.

Sähkönsiirron osalta yhteysviranomaisen huomauttaa, että pieniin yksittäisiin metsäpalstoihin tai kohdistuvia linjauksia tulee välttää, ettei voimajohto pirsto kohtuuttomasti pieniä metsäpalstoja ja tee siten palstojen hoidosta taloudellisesti liian haasteellista. Sähkönsiirtolinjan kulkiessa peltoalueella (SVE A), tulee voimajohtopylväiden sijoittelussa kiinnittää huomiota siihen, että niiden aiheuttama haitta viljelytoiminnalle olisi mahdollisimman vähäinen.

Hankealueen lähialueilta ei ole tiedossa matkailualueita tai kohteita yksittäistä mökkivuokraustoimintaa lukuun ottamatta. YVA-selostuksessa todetaan, että tehtyjen haastattelujen perusteella Korteperän hankkeen ei odoteta tuottavan vaikutuksia lähialueen matkailulle, mutta kyselyn vastaajat arvioivat hankkeen vaikutukset matkailulle kielteisiksi. Yhteysviranomaisen pitää tätä tulkintaa uskottavana.

Yhteysviranomaisen esitti YVA-ohjelmavaiheessa selvittämään paikallistaloudellisia valmiuksia, faktoja ja ennakoivaa näkemystä tuulivoima-alasta kohdealueella. YVA-selostuksen perusteella näitä on selvitetty jossain määrin, sillä selostuksessa arvioidaan Haapajärvellä olevan tuulivoima-alueen toiminta-ajan

tarpeita vastaavaa työvoimaa. Tuulivoimapuiston ja sähkösiirtoyhteyden rakentaminen voi vaikuttaa monin tavoin positiivisesti vaikutusalueensa työllisyyteen ja yritystoimintaan ja sitä tuodaan YVA-selostuksessa esiin, vaikka aluetaloudellisen ja työllisen hyödyn määrään ja alueelliseen kohdentumiseen liittyy huomattava määrä epävarmuutta. YVA-selostuksessa monet tulkinnot paikallisten palvelujen hankinnasta ovat usein toistettuja oletuksia – niiden toteutumisesta, määrästä tai arvosta ei ole varmuutta. Merkittävin osa hyödyistä valuu kohdekuntien ulkopuolelle, jos kohdekunnista puuttuvat tuulivoima-alan perusrakenteet, laitetuotanto, tukitoiminnot, erityisosaaminen ja koulutus.

Yhteysviranomaisen katsoo, että edellä kuvatussa huolimatta vaikutuksia muihin elinkeinoihin ja työllisyyteen on arvioitu riittävästi. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-selostuksessa esitetyt vaikutukset työllisyyteen ja aluetalouteen ovat osin vain johtopäätöksiä aiheesta aiemmin tehdyistä selvityksistä, jolloin aluekohtainen tarkastelu ja arviointi juuri tämän hankkeen vaikutuksista jää heikommaksi.

5.7.15 Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Arviointiselostuksessa on esitetty Korteperän ympäristön muut tuulivoimahankkeet sekä sanallisesti että selkeillä karttakuvilla, mistä käy ilmi myös hankkeiden suunnittelutilanne. Yhteisvaikutuksia arvioidaan melko kattavasti ja mm. asukaskyselyyn peilaten.

Korteperän ympärille on jo toteutettu Sauviinmäen, Ristiniityn ja Välikankaan tuulivoimapuistot. Lähialueelle on lisäksi suunnitteilla muita tuulivoimahankkeita. Yhteysviranomaisen korostaa, että seudullinen tuulivoiman hankekehitystilanne huomioiden kumuloituvia yhteisvaikutuksia on syytä huomioida asianmukaisilla arvioinneilla ja todentaa merkittävyksiä riittäville mallinnuksilla, jotta herkimmille kohteille aiheutuvia haittoja voidaan lieventää sosiaalisten, maisemallisten ja luontoarvoihin, etenkin ekologiseen verkostoon ja eläimistöön kohdistuvien vaikutusmekanismien osalta.

Korteperän tuulivoimahankkeen osalta etenkin jo rakentuneiden tuulipuistojen osalta yhteisvaikutukset saattavat muodostua nyt arvioitua merkittävämmiksi useiden vaikutustyyppien osalta ja tässä korostuu etenkin asuinviihtyvyys tuulivoimakeskittymien välisellä alueella. Yhteysviranomaisen toteaa tärkeäksi Haapajärven kaupungin teknisen lautakunnan lausunnossa esiin nostetun näkemyksen tuulivoiman merkittävistä negatiivisista vaikutuksista maisemaan ja lähialueen asukkaiden viihtyvyyteen. Näitä vaikutuksia voidaan merkittävästi lieventää tarkastelemalla kriittisesti voimaloiden kokoa, määrää ja sijoittelua.

5.7.16 Vaihtoehtojen vertailu

Arviointiselostuksen lopussa on esitetty hankevaihtoehtojen vaikutukset taulukkomuodossa vaikutustyypeittäin. Taulukoissa on tarkasteltu rinnakkain tuulivoiman tuotantoalueen vaihtoehtoja (VE 1, 18 voimalaa, VE 2, 11 voimalaa) ja sähkönsiirron vaihtoehtoja (SVE A, SVE B ja SVE D). Tuulivoimalavaihtoehtojen

vertailussa vain pesimälinnustoon kohdistuvissa vaikutuksissa vaikutusten merkittävydessä on arvioitu olevan eroa vaihtoehtojen välillä.

Välkkeen negatiivinen vaikutus on arvioitu pieneksi molemmissa hankevaihtoehtoissa. Sanallisessa arvioinnissa kuitenkin todetaan välkemallinnuksen tuloksena Saksassa sovellettavan raja-arvon ylittyminen kahden tarkastelurakennuksen kohdalla vaihtoehdossa VE1. Vaihtoehdon VE2 kohdalla ylitystä ei ole.

Sähkönsiirtovaihtoehtoissa merkittävyyseroja on tunnistettu kasvillisuuteen ja luontotyypeihin, sekä maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvissa vaikutuksissa.

Yhteysviranomainen toteaa, että joidenkin vaikutustyyppien osalta vaikutusten suuruus voi poiketa vertailutaulukossa esitetystä. Lisäksi yhteysviranomainen toteaa, että väikevaikutusten tulkinnassa merkittävyyden määrittelyyn liittyy epävarmuuksia. Erikoisena ja virheellisenä tulkintana yhteysviranomainen näkee sähkönsiirron vaihtoehtojen vertailussa uuden voimajohtokäytävän tai raivatun kaapelireitin positiiviseksi tulkitut vaikutukset avoimen maan ja reunametsien linnustolle.

5.7.17 Haitallisten vaikutusten ehkäisy ja niiden lieventämiskeinot sekä vaikutusten seuranta

Arviointiselostuksessa on esitetty haitallisten vaikutusten ehkäisyä ja lieventämiskeinoja useiden vaikutustyyppien kohdalla, mutta merkittäviksi tunnistettujen maisemavaikutusten osalta lievennyskeinoja ei esitetä lainkaan. Voimaloiden poistoa ja hankkeen kaventamista ei pääsääntöisesti ole esitetty lievennyskeinona, minkä pitäisi olla ensisijainen tapa tunnistettaessa lakisääteisiä tai ohjearvojen ylittäviä vaikutuksia.

Linnustovaikutusten lievennyskeinona on esitetty ainoastaan rakennus- ja raivaustöiden ajoittaminen pesimäajan ulkopuolelle, mikä muutenkin on lainsäädännön mukainen käytäntö. Suojelualueisiin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi ei ole kuvailtu konkreettisia toimenpiteitä.

Sähkönsiirtovaihtoehtoista arvioinneissa on tulkittu vaikutuksiltaan vähiten haitallinen reitti, mutta yhteysviranomainen toteaa kokonaisvaikutus huomioiden tämän tulkinnan olevan kyseenalainen SVE A reitin ollessa riippuvainen Hautakankaan voimajohdon toteutumisesta.

Arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen ympäristövaikutusten seurannasta (YVAL 19 §) sekä ehdotus mahdollisista ympäristövaikutuksiin liittyvistä seurantajärjestelyistä (YVAA 4 § 11 mom.). Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa on esitetty tiivis seurantasuunnitelma.

6 YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä pohjautuu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) 19 § mukaisiin vaatimuksiin arviointiselostuksen sisällöstä.

Arviointiselostuksen, siitä saadun kuulemispalautteen sekä oman tarkastelunsa pohjalta yhteysviranomainen esittää perusteluna päätelmänään Korteperän tuulivoimahankkeesta sekä arviointiselostusvaiheessa tarkastelluista sähkönsiirron vaihtoehtoista seuraavaa.

Nyt tarkasteltu arviointiselostus sisältää pääpiirteissään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaiset asiat ja se antaa siinä määrin riittävän kokonaiskuvan hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista, että yhteysviranomainen toteaa voivansa antaa YVA-lain 24§:n mukaisen perustellun päätelmän.

Arviointiselostuksessa todetaan vaikutusten yhteenvetona Korteperän tuulivoimahankkeen merkittävimpien ympäristövaikutusten olevan maisemallisia vaikutuksia. Vaikutuksia kohdistuu valtakunnallisesti arvokkaalle Kalajokilaakson viljelymaisemalle ja maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Lisäksi esitetään pesimälinnustolle saattavan koitua suuria vaikutuksia hankevaihtoehdossa VE1. Hankkeen merkittävänä myönteisinä vaikutuksina on esitetty ilmastoon ja luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvat vaikutukset uusiutumattomien energialähteiden korvaamisen ansiosta.

Yhteysviranomainen pitää arviointiselostuksessa esitettyjä arvioita hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista maiseman osalta oikeina. Jäljempänä yhteysviranomainen esittää perustellun näkemyksensä muista vaikutuksista, joiden arviointi on epäselvää tai joiden johtopäätösten tulkinta on eriävä.

Yhteysviranomainen katsoo, että selvitysten ja vaikutusarviointien perusteella hankkeella olisi molemmissa vaihtoehdossa (VE 1 ja VE 2) esitettyjen voimalasijaintien toteutuessa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia. Laadituissa selvityksissä on myös havaittu puutteita tai tulkintavirheitä sekä vaikutusarvioinneissa joitakin epävarmuuksia, minkä vuoksi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia voi kohdistua maiseman lisäksi myös linnustoon.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen jatkosuunnittelussa ja kaavaehdotusvaiheessa on syytä tarkastella merkittävien vaikutusten lievennystoimenpiteitä voimaloiden sijainteja tarkentamalla ja tarvittaessa määrää vähentämällä.

Arviointiselostus sisältää YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaisesti koosteen siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon, vaikka koosteessa osa puutteista ja huomioista on jätetty tarkentamatta.

Yhteysviranomainen toteaa arviointiselostuksen sisältävän sekä puutteita että perustelemattomia arviointeja, mutta tietyiltä osin myös laadukkaasti toteutettuja

arviointeja. Merkittäviksi tunnistettujen vaikutustyyppien todentamisessa ja arvioinneissa arviointien laatijoiden pätevyys ollut riittävää.

Arviointiselostus sisältää yleistajuisen tiivistelmän.

6.1 Yhteysviranomaisen johtopäätökset hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista

Maankäyttö, maisema ja kulttuuriympäristö

Yhteysviranomaisen nostaa esille merkittäviksi tunnistetut vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön sekä maankäyttöön. Molempien arviointiselostuksessa tarkasteltujen hankevaihtoehtojen maisemavaikutukset on arvioitu suuriksi kielteisiksi ilmeten paikallisina vaikutuksina valtakunnallisesti arvokkaalle Kalajokilaakson viljelymaisemalle sekä maakunnallisesti arvokkaalle Ylipään-Karjalahdenrannan kulttuurimaisemalle. Lisäksi arvioinneissa on todettu suuria kielteisiä maisemavaikutuksia hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevilla luonnontilaisilla, avoimilla suo- ja järviolueilla, jonka yhteysviranomaisen toteaa liittyvän erityisesti virkistyskäyttövaikutuksiin.

Maisemavaikutusten arviointi on kohdennettu maiseman arvokohteisiin. Yhteysviranomaisen toteaa lähiasutuksen sekä tuulivoiman ympäröimien asutuskeskittymien arkimaiseman muutoksen merkittävyyden jääneen arvioinneissa todentamatta. Siten maisemavaikutus muodostaa hankkeessa merkittäviä sosiaalisia vaikutuksia ja yhteisvaikutus seudulle jo rakennettujen voimaloiden kanssa on jäänyt tarkastelussa vähäiselle painoarvolle. Yhteysviranomaisen kehottaa kiinnittämään enemmän huomiota asuinviihtyvyyteen ja kylien elinoloihin sekä kehitysmahdollisuuksiin kaavaehdotukseen tultaessa.

Konkreettisia lievennyskeinoja maisemavaikutusten arviointien ohessa ei ole esitetty. Arvokkaiden maisema-alueiden sekä asuinviihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten lievennyskeinojen tarkastelussa tulee huomioida voimaloiden vähentämisen mahdollisuudet hankesuunnittelussa. Maisemallisia yhteisvaikutuksia tulee tarkastella kattavasti etenkin niissä kylissä, joita tuulivoimahankkeet ympäröivät.

Arviointeja tarkennettaessa on lisäksi syytä huomioida Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan taustaselvitysten yhteydessä laadittu maisemaselvitys sekä maakuntakaavaratkaisu, joka osoittaa laajemman mittakaavan tarkastelua maiseman kokonaisvaikutusten hahmottamisessa.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirtoon kohdennetut arvioinnit ovat useilta osin puutteellisia tai perustelemattomia.

Yhteysviranomaisen toteaa eriävän näkemyksensä sähkönsiirron vaihtoehtojen vertailussa. Arvioinneissa on tulkittu haitattomia tai jopa positiivisia vaikutuksia

vaihtoehdolle (SVE A) joka sijoittuisi olemassa olevan johtokäytävän yhteyteen, mutta kyseinen voimajohto on erillisessä YVA-menettelyssä oleva saman hanketoimijan suunnitelma eikä todellisuudessa jo rakennettua maastokäytävää. Yhteysviranomainen katsoo vaikutuksiltaan optimaalisemmaksi vaihtoehdoksi maakaapelointina pääosin tiestön yhteyteen toteutettavan sähkönsiirron vaihtoehdon SVE B joka suuntautuisi Pysäysperän sähköasemalle.

Yhteysviranomainen huomauttaa sähkönsiirtovaihtoehdon SVE A tukeutuvan suunnitelmaan, joka toteuttaisi sähkönsiirtoreittiä Pysäysperä-Parkkimanjärvi-Vuolijoki. Energia- ja ilmastovaihe- ja maakaapelointivaiheen valmistelun aikana on tunnistettu alueita, joihin sähköasema- ja voimajohtohankkeista erityisen todennäköisesti kohdistuu muita alueita suurempia vaikutuksia. Yksi tällainen on herkillä alueella sijaitseva Parkkimanjärven muuntoasema. Yhteysviranomainen toteaa myös, että sähkönsiirron uusi yhteys välillä Pysäysperä-Vuolijoki on tarpeellinen ja sen osalta on syytä jatkaa hankkeiden yhteistä sähkönsiirron suunnittelua, mutta huomioiden Parkkimanjärven muuntoaseman haastava sijainti nyt suunnitteilla olevalla reitillä.

Yksistään Korteperän tuulivoimahankkeen osalta maakaapelointina toteutettava sähkönsiirto on optimaalisin ja vähiten haitallinen. On huomioitavaa, että myös Haapajärven kaupungin näkemys puoltaa maakaapeloinnilla toteutuvaa reittiä.

Yhteysviranomainen muistuttaa, että YVA-menettelyn tavoitteena on tunnistaa ja poissulkea hankkeen haitallisimpia ympäristövaikutuksia. Sähkönsiirtoreitin lunastuslupavaiheessa (LunL) tulee varmistua siitä, että luvitukseen valittu voimajohtoreitti on ympäristövaikutusten kannalta vähiten haitallinen. ELY-keskus ottaa tuolloin kantaa perustellussa päätelmässä esitettyihin sähkönsiirtoreittiä koskeviin näkökulmiin ja mahdollisiin lievennyskeinoihin.

Melu- ja välkevaikutukset sekä sosiaaliset vaikutukset

Arvioinneissa melun ohjearvojen ei todettu ylittyvän vakituisissa tai vapaa-ajan asunnoissa. Melun on arvioitu kuitenkin aiheuttavan negatiivisia vaikutuksia alueen maastopyöräilyreitit ja laavun virkistysarvoille.

Arviointien perusteella tuulivoimaloiden lavoista syntyy väkettä lähimmille asuinrakennuksille ja vaikka ohjearvojen ei todeta ylittyvän todellisessa tilanteessa, kuitenkin hankevaihtoehto VE1:ssä saksalainen päivä- ja vuositasonen välkeohjearvo ylittyy kahden rakennuksen kohdalla. Yhteysviranomainen kehottaa tarkentamaan välkevaikutusten arviointia virhemarginaali huomioiden, sekä selvittämään mahdollisuuksia niiden lieventämiseen.

Yhteysviranomainen muistuttaa, että ympäristövaikutuksia arvioitaessa melun laskennassa tulee käyttää suunnitellun/rakennettavan tai sitä ääniteknisesti vastaavan tai melupäästöltään suuremman voimalan lähtötietoja. Voimalatyypin vaihtuessa melu- ja välkemallinnuksia on päivitettävä kaavoitus- tai luvitusvaiheisiin.

Meluvaikutusten arvioinnissa on tarkennettava hankealueen eteläosassa olevan, käyttötarkoitukseltaan lomarakennukseksi merkityn rakennuksen osuus. Kyseisen rakennuksen lupa- ja käyttötarkoitustiedot on tarkistettava ja tämän perusteella arviointeja tarkennettava ennen kaavaehdotusta.

Sosiaalisten vaikutusten osalta on asukaskyselyiden ja haastattelujen perusteella tunnistettu kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia Koposperän suunnan asuinviihtyvyyteen sekä hankealueen ja sen lähialueen virkistyskäyttöön.

Yhteysviranomainen korostaa, että tuulivoimaloiden riittävän etäisyyden lähiasutuksesta tulee perustua epävarmuudet ja yhteisvaikutukset huomioivaan vaikutusarviointiin. Laajemmassa hankevaihtoehdossa alle 2 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista sijaitsevia asuinrakennuksia on viisi ja suppeammassa vaihtoehdossa kolme, sekä molemmissa kaksi vapaa-ajan asuntoa. Hanketta koskevan kyselyn tulosten analysointi on riittävä, mutta alueen sidosryhmien haastatteluihin osallistuminen vajaata, sekä niiden sisällön kuvaus ja analysointi tehty osin puutteellisesti. Täten niiden rooli tehdyssä arviointityössä jää epäselväksi ja esimerkiksi asumisviihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden arviointia ei voi pitää täysin luotettavana. Tähän tulee kiinnittää tarkemmin huomiota kaavaehdotusvaiheessa.

Voimaloiden sijoitussuunnitelmien VE1 ja VE2 välillä ei arvioinneissa todettu olevan eroja sosiaalisten vaikutusten muodostumisessa. Yhteysviranomainen toteaa kantanaan, että voimalamäärältään pienempi vaihtoehto on erittäin todennäköisesti sosiaalisesti hyväksyttävämpi. Vaikutusten ilmeneminen peilautuu virkistyskäyttöön, asuinviihtyvyyteen ja negatiiviseen maiseman muutokseen, joille tulisi etsiä lievennyskeinoja.

Linnustovaikutukset

Arvioinneissa todettiin linnustolle kohtalaisia ja osin suuria kielteisiä vaikutuksia. Pesimälinnustoon kohdistuvat merkittävät vaikutukset vaihtoehdossa VE1 on arvioitu voitavan rajata kohtalaisiksi toteuttamalla raivaus- ja rakennustyöt pesimäajan ulkopuolella. Yhteysviranomainen huomauttaa, että vaikka toimenpiteitä pesimäaikana tulee välttää, se ei todennäköisesti yksin riitä lieventämään vaikutuksia kohtalaisiksi. Päiväpetolinnuista 2022 tehty kesäseuranta on liitetty luontoselvityksiin, mutta vaikutusten arviointi sen perusteella on jäänyt puutteelliseksi, eikä hankkeen vaikutusten merkittävyyttä petolintujen elinympäristöille ole arvioitu.

Yhteysviranomainen korostaa myös tässä tapauksissa voimaloiden määrän rajoittamisen sekä voimalapaikkojen valinnan merkitystä vaikutusten lieventämisessä.

Yhteysviranomainen muistuttaa erityisesti petolintujen osalta, että pesäpaikkauskollisten lajien pesän vahingoittaminen on luonnonsuojelulain 70§:n mukaan kiellettyä myös lisääntymiskauden ulkopuolella, mikäli kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti. Yhteysviranomainen toteaa

kyseisen pykälän noudattamisen tärkeyden hankealueella pesivien päiväpetolintujen kohdalla. Lisäksi yhteysviranomainen muistuttaa, että luonnonsuojelulain (9/2023) 76 §:n mukaisesti viranomaisten on otettava uhanalaiset eliölajit huomioon kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa.

6.2 Yhteysviranomaisen huomiot muista vaikutuksista sekä hankkeen jatkosuunnittelusta

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että tämä perusteltu päätelmä sekä arviointiselostukseen liitetty viranomaiskäyttöön tarkoitettu luontoselvitys tulevine täydennyksineen huomioidaan hankkeen jatkosuunnittelussa ja voimaloiden sijoittelussa, jotta hankkeesta yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia saadaan lievennettyä.

Arviointi vaikutuksista luonnonsuojelualueisiin ja Sauviinmäen lehtoihin ei ole kaikilta osin ollut riittävää ja sitä on tarpeen täydentää. Arviointiselostuksen liitteenä olevissa luontoselvityksissä on myös puutteellisia osa-alueita ja yhteysviranomainen toteaa täydennystarvetta niin eläimistöön kuin luontotyypeihin kohdistuvissa arvioinneissa. Yhteysviranomainen muistuttaa myös, että luontoselvitysten tulisi aina kattaa koko hankealue, tarkasteltavat sähkönsiirtolinjaukset mukaan lukien.

Jatkossa hankekaavoituksessa on huomioitava luontoarvokohteet ja lajiesiintymät koko kaavoitettavalta alueelta, koska kaava ohjaa tuulivoiman lisäksi muutakin maankäyttöä. Tuulivoimaosayleiskaavan kaavakartalla tullaan todennäköisesti osoittamaan arviointiselostuksen kartoissa esitettyjä pistemäisiä tuulivoimapaikkoja laajempia tuulivoimala-alueita (tv-alue), joiden vaikutusalueelta tunnistettujen ja rajattujen luontoarvojen on oltava riittävällä tavalla tiedossa kaavan vaikutustenarviointia varten.

Yhteysviranomainen kehottaa hankkeen jatkosuunnittelun aikana perehtymään tämän perustellun päätelmän luvussa 5 esitettyyn arviointiselostuksen riittävyden ja laadun tarkempaan vaikutustyyppikohtaiseen analysointiin, missä on korostettu aihekohtaisesti epävarmuuksia arviointien kohdentamisessa ja tulkinnoissa sekä annettu tärkeitä ohjeita kaavaehdotusvaiheeseen.

Yhteysviranomainen toteaa tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia tunnistetuksi, mutta yhteisvaikutusten merkittävyyden tulkinta on jäänyt arviointiselostuksessa keskeneräiseksi. Yhteisvaikutusten arviointia on syytä tarkentaa kaavoitusvaiheissa huomioiden etenkin jo rakentuneet voimalat sekä samassa suunnittelutilanteessa olevat tuulivoimahankkeet.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että ennen tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymistä tulee osoittaa alueidenkäyttölain 77 b §:n kohdan 3) täyttyminen eli tuulivoimaloiden sähkönsiirron toteuttamisen mahdollisuus.

7 HANKKEEN JATKOKÄSITTELYSSÄ HUOMIOITAVAA

Tuulivoimahanketta koskeviin lupahakemuksiin (voimalakohtainen rakennuslupa) on liitettävä arviointiselostus sekä tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa.

Hankkeen sähkönsiirron lupakäsittelyssä ELY-keskus yhteysviranomaisen ja lunastuslupien valvonnasta vastaavan roolissa ottaa kantaa lunastuslupamenettelyssä sähkönsiirtoreitin osalta perustellussa päätelmässä esitettyjen lievennystoimenpiteiden tai muiden huomioiden konkreettiseen toteutumiseen. Lunastuslupan ehtojen toteutumisen valvontavastuu on ELY-keskuksella.

Lisäksi hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asioiden vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Arviointien täydennystä ja perustellun päätelmän ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan myös, mikäli hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupapäätöksiin on sisällytettävä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon luvassa.

8 PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmänsä sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakuntien liitoille ja muille asianosaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/korteperantuulivoimaYVA.

Kuulutus perustellusta päätelmästä pidetään nähtävillä viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa

9 SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 18 §:ssä tarkoitetun yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella. Maksu tästä perustellusta päätelmästä on valtioneuvoston asetuksen (1215/2023, liite 1.1.2024 maksutaulukko) mukaisesti määriteltä vaativassa hankkeessa (24-32 henkilötyöpäivää) määräytyvän työmäärän mukaisesti.

Perustellusta päätelmästä määräytyvä **suoritemaksu on 16 000 euroa.**

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

10 SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16,17 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 ja 8 §

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2024.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Lausunnon on esitellyt ympäristöasiantuntija Heta Narumo ja ratkaissut yksikön päällikkö Eero Melantie.

Liitteet	Liite 1: Lausunnot ja mielipiteet Liite 2: Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (hankkeesta vastaavalle)
Jakelu	Hankkeesta vastaava (Infnergies Finland Oy, projektijohtaja Riina Salminen, hankekehitysjohtaja Annika Reichel) YVA-konsultti (Sweco Finland Oy) Haapajärven kaupunki
Tiedoksi	Lausunnon antajat Mielipiteen esittäjät

Tämä asiakirja POPELY/2119/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2119/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Narumo Heta 09.05.2025 14:36

Ratkaisija Melantie Eero 09.05.2025 14:44